

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР

**ОТЧЕТ ЗА
ДЕЙНОСТТА
ЗА ПЕРИОДА
ЯНУАРИ - ЮНИ
2005 ГОДИНА**

Съдържание

I. Въведение.....	3
II. Обзор на дейността на КФН за периода януари – юни 2005 г...	4
1. Регулаторна дейност.....	5
1.1. Промени в законовата уредба.....	5
1.2. Промени в подзаконовата нормативна уредба.....	6
В областта на инвестиционната дейност.....	6
В областта на застраховането и доброволното здравно осигуряване.....	8
В областта на допълнителното пенсионно осигуряване.....	9
2. Лицензионна дейност и разрешителни режими.....	11
В сферата на инвестиционната дейност.....	11
Инвестиционни посредници.....	11
Инвестиционни и управляващи дружества.....	13
Публични дружества и емитенти на ценни книжа...	14
В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване.....	15
В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване.....	16
3. Контролна дейност.....	17
3.1. Дистанционен контрол.....	17
В сферата на инвестиционната дейност.....	17
В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване.....	18
В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване.....	18
3.2. Проверки на място.....	20
В сферата на инвестиционната дейност.....	20
В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване.....	21
В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване.....	22
3.3. Жалби.....	22
4. Принудителни административни мерки и административни наказания.....	24
В сферата на инвестиционната дейност.....	24
В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване.....	25
В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване.....	26
III. Обзор на небанковия финансов сектор за периода януари – юни 2005 г.....	27
5. Инвестиционна дейност.....	27
5.1. Борсова търговия. Публични дружества и други емитенти на ценни книжа.....	27
5.2. Инвестиционни и управляващи дружества.....	33
5.3. Инвестиционни посредници.....	36
6. Застраховане и доброволно здравно осигуряване.....	38
6.1. Развитие на застрахователния пазар.....	38
6.2. Общо застраховане.....	38
6.3. Животозастраховане.....	41
6.4. Презастраховане.....	43

6.5. Доброволно здравно осигуряване.....	47
6.6. Гаранционен фонд	49
7. Допълнително пенсионно осигуряване	50
7.1. Развитие на пазара на допълнително пенсионно осигуряване.....	50
7.2. Пенсионноосигурителни дружества.....	52
7.3. Фондове за допълнително пенсионно осигуряване.....	54

Списък на използваните съкращения

АБЗ – Асоциация на българските застрахователи
 БНБ – Българска народна банка
 БТК – Българска телекомуникационна компания
 БФБ – Българска фондова борса
 ГФ – Гаранционен фонд
 ДПФ – доброволен пенсионен фонд
 ДЦК – държавни ценни книжа
 ЕС – Европейски съюз
 ЗИДЗППЦК – Закон за изменение и допълнение на Закона за публично предлагане на ценни книжа
 ЗКФН – Закон за Комисията за финансов надзор
 ЗППЦК – Закон за публично предлагане на ценни книжа
 КФН – Комисия за финансов надзор
 КСО – Кодекс за социално осигуряване
 МПС – моторно превозно средство
 ПАМ – принудителна административна мярка
 ПОД – пенсионноосигурително дружество
 ППФ – професионален пенсионен фонд
 УПФ – универсален пенсионен фонд
 ФДПО – фонд за допълнително пенсионно осигуряване

I. Въведение

В качеството ѝ на независим орган за регулиране и надзор върху небанковия финансов сектор, Комисията за финансов надзор (КФН) осигурява защитата на интересите на инвеститорите, застрахованите и осигурените лица. Определяща цел на институцията е да поддържа с юридически, административни и информационни средства стабилността, прозрачността и доверието на инвестиционния, застрахователния и осигурителния пазари. В тази насока се разгръща дейността ѝ и през първото шестмесечие на 2005 г.

Отчетът за дейността на Комисията за финансов надзор за първото шестмесечие на 2005 г. е представен в две части. В първата част се разглеждат извършваните от КФН регулаторна, лицензионна и контролна дейности, както и дейностите по налагане на принудителните административни мерки и административните наказания, които са наложени в резултат на осъществявания надзор.

Във втората част от отчета са представени тенденциите в развитието на небанковия финансов сектор в страната през първото полугодие на 2005 г. Разгледани са основните показатели, характеризиращи състоянието и развитието на капиталовия, застрахователния пазар и на пазарите на услуги по допълнително здравно и допълнително пенсионно осигуряване.

II. Обзор на дейността на КФН за периода януари - юни 2005 година

При осъществяване на регулаторната дейност през първото полугодие на 2005 г. КФН продължи да работи върху усъвършенстване на нормативната база на небанковия финансов сектор. Промените в законодателната рамка са продиктувани от развитието на финансовата система, навлизането на нови продукти и технологии или установяване на недостатъци на действащата нормативна уредба. Наред с това комисията усилено работи върху хармонизиране на националната нормативна уредба с тази на Европейския съюз.

Чрез лицензионната дейност КФН осъществява предварителен контрол за допускане на нови участници на пазара, като се ръководи от принципа на безпристрастност и прилагане на единен подход и критерии спрямо всички заявители. Също така се цели постигане на подходящ баланс между стремежа за максимална защита на потребителите на небанкови финансови услуги и желанието да се стимулира развитието на пазара и на него да бъдат допуснати максимален брой участници.

Контролът на дейността на вече допуснатите пазарни участници се осигурява чрез упражнявани от КФН надзорни правомощия, сред които извършване на проверки по документи и на място на поднадзорните лица, прилагане на принудителни административни мерки и налагане на административни наказания.

1. Регулаторна дейност

Приетите от комисията нормативни актове през първото полугодие на 2005 г. са в съответствие с утвърдена програма за нормативната дейност за периода 1 януари – 30 юни 2005 г.

През разглеждания период комисията продължи да усъвършенства нормативната уредба, регулираща държавния надзор над инвестиционната, застрахователната и осигурителната дейност, както и дейността на лицата, свързани с капиталовия, застрахователния, здравноосигурителния и пенсионноосигурителния пазари, посредством актуализирането на действащото българско законодателство и уеднаквяването му с европейското законодателство, предвид поетите от страната ангажименти, свързани с предстоящото присъединяване към Европейския съюз (ЕС).

1.1. Промени в законовата уредба

Във връзка с ангажиментите, поети от България с оглед предстоящото ѝ присъединяване към ЕС, както и с оглед преодоляване на някои несъвършенства във вътрешното ни законодателство беше приет Закон за изменение и допълнение на Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 39 от 10.05.2005 г.). С него беше постигната хармонизация на българското законодателство с достиженията на Европейския съюз в областта на ценните книжа и по-конкретно с Директива 93/22/ЕЕС за инвестиционните услуги в областта на ценните книжа, Директива 93/6/ЕЕС за капиталовата адекватност на инвестиционните посредници и кредитните институции и с Директива 2004/39/ЕЕС за пазарите на финансови инструменти по отношение на дейността на инвестиционните посредници. С измененията на закона се постигна съответствие с предписанията на Директива 97/9/ЕС относно схемите за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа посредством създаването на Фонд за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа, чиято основна цел е осигуряването на компенсация на клиентите на инвестиционния посредник, когато инвестиционният посредник не може да изпълни задълженията си към тях. Едновременно с това се изпълняват изискванията и на Директива 85/611/ЕЕС относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа чрез създаването на нов вид схема за колективно инвестиране в ценни книжа, а именно - договорният фонд.

Измененията в ЗППЦК по отношение на публичните дружества са насочени и към съобразяване с промените в Търговския закон¹ във връзка с преобразуването на същите дружества. С направените измененията се завишиха капиталовите изисквания по отношение на управляващите дружества, а подобно на инвестиционните посредници, и за управляващите дружества се въвежда т. нар. "*единен паспорт*" при извършването на дейност в рамките на Европейския съюз и Европейското икономическо пространство. Част от измененията в законопроекта са насочени към отстраняване на съществуващите противоречия между ЗКФН и ЗППЦК относно правомощията на комисията и на заместник-председателя, ръководещ управление "Надзор на инвестиционната дейност".

Предвид необходимостта от кодифициране на цялата правна уредба, регламентираща застрахователните отношения в един нормативен акт, както и с цел постигане на пълно хармонизиране на българското застрахователно законодателство с това на Европейския съюз и в съответствие с Допълнителната информация към Преговорната позиция по Глава 3 "Свободно предоставяне на услуги", на заседание от

---

¹ Промените в Търговски закон (обн., ДВ, бр. 58 от 2003 г.)

30.06.2005 г. комисията прие на първо четене **Проект на Кодекс за застраховането**. С него се преодоляват несъвършенствата и пропуските, установени в практиката по прилагането на досегашната нормативна уредба, и се осигурява по-висока ефективност на предварителния и текущия надзор с оглед по-пълната защита на интересите на застрахованите лица. В проекта на Кодекс за застраховането са транспонирани разпоредбите на 22 Европейски директиви, регламентиращи дейността по застраховане, презастраховане, както и дейността по застрахователно и презастрахователно посредничество. От датата на присъединяване на Република България към Европейския съюз се предвижда въвеждането на т.нар. *“единен паспорт”* или извършване на застрахователна дейност при условията на правото на установяване и свободата на предоставяне на услуги.

В законопроекта по-подробно са уредени нормите, отнасящи се до държавния застрахователен надзор, лицензионните производства и производства по издаване на одобрения от компетентния надзорен орган, в частност допълнителния надзор върху застрахователи, които са част от застрахователна група.

Отпаднал е предварителният надзор във връзка с общите условия по застраховките, както и върху тарифите на застрахователите, като същевременно е предвиден адекватен механизъм за защита интересите на потребителите на застрахователни услуги и за гарантиране финансовата стабилност на застрахователите.

В проекта се съдържа и регламентация на основните видове застрахователни договори за имуществено застраховане, за застраховане на гражданска отговорност, за застраховане на правни разноски и договорите за застраховане срещу злополука. Установени са и основните принципи на съзастрахователните и презастрахователните договори.

Предвидено е синхронизиране на размера на минималния гаранционен капитал на застрахователите с изискванията на правото на ЕС, като за целта се предвижда заварените застрахователни дружества и презастрахователите да приведат капитала си в съответствие с изискванията на кодекса до 01.01.2007 г.

1.2. Промени в подзаконовата нормативна уредба

- **В областта на инвестиционната дейност**

Предвид необходимостта от преодоляване на някои вътрешни несъвършенства и отстраняване на противоречия от правно - технически характер, през януари комисията прие на второ четене **Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6 за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници**. С измененията в наредбата се въвежда изискване инвестиционните посредници да отделят собствени средства за покриване на риска, свързан със сетълмента и с неточното изпълнение на насрещната страна при извършване на сделки с деривати с базов актив лихвен процент, валута или индекс и се уреждат редът и начинът за изчисляване на собствените средства, необходими за покриване на риска.

През месец февруари КФН прие на първо четене **Наредба за изменение и допълнение на Наредба за изискванията към дейността на управляващите дружества**. С изменението на наредбата се предвижда изрично да се вмени като задължение за управляващите дружества спазването на съответните разпоредби на Наредбата за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и Наредба № 1 за изискванията към дейността на инвестиционните посредници, въвежда се писмена форма за извършването на някои действия, въвеждат се срокове, с които се гарантира

спазването на задълженията от страна на управляващите дружества и др. Изменят се изискванията за капиталовата адекватност на управляващите дружества.

КФН прие на първо четене през месец март **Проект на Наредба за условията и реда за вписване и отписване на публични дружества и други емитенти на ценни книжа и емисии от ценни книжа от регистъра, воден от КФН**. Новите моменти са свързани с разграничаването на правомощията на комисията и заместник – председателя на комисията, ръководещ Управление „Надзор на инвестиционната дейност”. Отражено бе въведеното с *Наредба №2 за проспектите при публичното предлагане на ценни книжа и за разкриването на информацията от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа* изискване за изготвяне на проспект за вторично публично предлагане, независимо от пазара, на който ще се търгуват ценните книжа². Уреден е моментът, в който се вписва емисията, съответно емитента при потвърждаване на проспекта за публично предлагане или освобождаване от задължението за публикуване на проспект, както и изрично е уреден редът за вписване на емисията ценни книжа, чието първично публично предлагане е приключило успешно. В Проекта на Наредба са уредени и някои нови предпоставки за отписване на емисии ценни книжа от регистъра, воден от КФН, продиктувано от конкретни въпроси и казуси, възникнали в практиката.

С **Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 1 за изискванията към дейността на инвестиционните посредници**(обн., ДВ, бр. 49 от 14.06.2005 г.), бяха направени промени с цел осигуряване на по-висока степен на защита на инвеститорите. Част от измененията се отнасят до изискванията към информацията, която инвестиционните посредници дават на клиентите си, включително и в рекламните материали и публични изявления с цел постигане на прозрачност и защита интересите на инвеститорите. Тя трябва да бъде вярна, точна и да не е подвеждаща, да не акцентира върху потенциалните ползи от инвестиране в ценни книжа, без едновременно да се посочва и рискът, свързан с това. Също така се въвеждат допълнителни изисквания към офисите на инвестиционния посредник с цел те да имат оборудване и програмно осигуряване, обезпечаващи дейността на посредника. С измененията на наредбата се въвеждат и допълнителни изисквания към договорите, сключвани между инвестиционния посредник и клиентите му както и към поръчките, за извършване на сделки с ценни книжа, подавани от тях, с цел постигане на по-голяма сигурност за клиентите на посредника и предотвратяване възможността за злоупотреби. Друга част от измененията се отнася до завишаване вътрешния контрол в инвестиционните посредници, както и дейността на отдела и реда за отчитане пред управителния орган на инвестиционния посредник. Целта на уредбата е да се уреди детайлно механизма за извършване на вътрешния контрол в посредника, както и да се ангажира отговорността на мениджмънта на посредника за законосъобразността на действията на лицата, работещи по договор за него.

С последните изменения и допълнения на ЗППЦК се създаде нов раздел IV „Компенсиране на инвеститорите” на глава пета, което доведе до необходимостта от приемането на устройствен нормативен акт. В тази връзка на свое заседание от 30.06.2005 г. комисията прие на първо четене **Проект на Правилник за устройството и дейността на фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа**. С правилника се уреждат устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа. Създаването на фонда има за цел да осигури финансова защита на клиентите на инвестиционните посредници по чл. 54, ал. 3 ЗППЦК, в

---

² В Проекта на Наредба, ще бъдат отразени и новите положения, направени с последните изменения и допълнения в тази материя със Закона за публичното предлагане на ценни книжа (обн., ДВ, бр. 39 от 10.05.2005 г)

случаите, когато инвестиционният посредник не е в състояние да изпълни задълженията си към клиентите поради причини, пряко свързани с финансовото му състояние. В съответствие със законовата рамка, детайлно са регламентирани правомощията на управителния съвет, който се състои от петима членове, а именно председател, заместник-председател и трима други членове, които се избират от комисията. Определя се начинът и източниците на събиране на средствата на фонда и плащанията, които се извършват с тях, начините за сътрудничество с чуждестранни институции за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа. Въвеждат се положения, свързани с недостига на средствата за покриване на задълженията на фонда по ЗППЦК. При разработването на нормативния акт са съобразени и изискванията, установени с Директива 97/9 ЕС и е отчетен законодателният опит в редица европейски държави.

Комисията прие на първо четене **Проект на Наредба за вътрешната информация и вътрешните лица, за недобросъвестната търговия и манипулиране на пазара на ценни книжа**. Наредбата урежда мерките за предотвратяване и разкриване на сделките и действията с вътрешна информация и манипулирането на пазара на ценни книжа, като установява изисквания към условията и начина за разкриване на информация за вътрешни лица и за сделки на лица, изпълняващи ръководни функции в емитент на ценни книжа и на лица, тясно свързани с тях; регламентира изискванията към лицата разпространяващи препоръки, изготвени от друго лице, при разпространяването на такива препоръки; урежда изискванията към инвестиционните посредници във връзка с разкриване на сделки и действия с вътрешна информация и манипулиране на пазара на ценни книжа. Същевременно с наредбата се определят и признаците, при наличието, на които се счита, че е налице манипулиране на пазара на ценни книжа. При разработването на нормативния акт са съобразени изискванията, установени с Директива 2003/6/ЕС и са отчетени съвременните тенденции в законодателството на европейските държави.

- **В областта на застраховането и доброволното здравно осигуряване**

С последните изменения и допълнения на Закона за застраховането през септември миналата година бе променен статута на Гаранционния фонд (ГФ), което доведе до необходимостта от приемането на нов устройствен нормативен акт. **Правилникът за устройството и дейността на Гаранционния фонд** бе приет от КФН на второ четене през февруари тази година. В него се предвижда Гаранционният фонд да се управлява от управителен съвет в състав - председател и четирима членове, избрани от управителния съвет на Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ) измежду представители на застрахователите, които извършват дейност по сключването на задължителните застраховки "Гражданска отговорност" на собствениците, ползвателите, държателите и водачите на моторни превозни средства и "Злополука". Правилникът предвижда и нови положения, свързани предимно със средствата на фонда, които, намалени с резерва за предстоящи плащания, не могат да бъдат по-малко от 3 млн. лв. В случай, че средствата му спаднат под установения минимален размер за повече от един месец недостигът се допълва със средства на застрахователите, извършващи задължителните застраховки „Гражданска отговорност” и „Злополука”. Новост е и това, че срокът за произнасяне по претенция не може да бъде по-дълъг от 30 дни, като в случаите на просрочие се дължи лихва за забава на ощетеното лице от датата, на която изтича срокът за произнасянето по претенцията.

През месец февруари на второ четене бе приета и **Наредба за формата и съдържанието на годишния финансов отчет на застрахователите и**

здравноосигурителните дружества. С наредбата се създават единна форма и съдържание на годишните финансови отчети на застрахователите и здравноосигурителните дружества. Предвид липсата на единна уредба на тази материя наредбата цели постигане на по-висока степен на съпоставимост между финансовите отчети на застрахователите и здравноосигурителните дружества.

Комисията прие на второ четене през месец март **Наредба за собствените средства и границата на платежоспособност на застрахователите и здравноосигурителните дружества**. В нея са включени разпоредби, които за първи път уреждат методите за осъществяване на надзор върху платежоспособността на застрахователите на консолидирана основа. По този начин напълно се въвеждат изискванията на Директива 98/78/ЕС за допълнителния надзор на застрахователите, които участват в застрахователна група. От друга страна с приемането на новата наредба се прилагат изцяло изискванията на Директиви 12 и 13 от 2002 г. на ЕС относно определяне на границата на платежоспособност на застрахователните предприятия. Наред с това се прецизират някои текстове и се отстраняват пропуски и непълноти на досега действащата подзаконова нормативна уредба. С наредбата се определят елементите, които се включват при изчисляване размера на собствените средства, границата на платежоспособност на застрахователите и здравноосигурителните дружества и методите, по които тя се изчислява, както и методите за осъществяване на допълнителен надзор върху платежоспособността им.

На заседание от 22.06.2005 г. комисията прие на първо четене **Проект на Наредба за одобряване на обща методика за ликвидация на щети по застраховка „Гражданска отговорност“ на собствениците, ползвателите, държателите и водачите на моторни превозни средства**. Разработването и приемането на методиката е предвидено в § 67 от преходните и заключителните разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за застраховането (обн., ДВ, бр. 96 от 2002 г.). Целта на акта е да бъде възприет единен подход, прилаган от застрахователите и Гаранционния фонд, при определяне размера на щетите при частични вреди и при пълно унищожаване на моторни превозни средства и при определяне размера на застрахователното обезщетение. С приемането на този акт, се цели, да се преодолеят и установените в процеса на ликвидация на щети практически противоречия между застрахователите и лицата, претърпели имуществени вреди, свързани с притежаването и използването на моторни превозни средства.

- **В областта на допълнителното пенсионно осигуряване**

През отчетния период комисията прие на второ четене **Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 12 от 10.12.2003 г. за начина и реда за определяне на минималната доходност при управление на активите на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване, за покриване на разликата до минималната доходност и за формиране и използване на резервите за гарантиране на минималната доходност**. Измененията са свързани с промяна на формулния апарат в някои от приложенията към нея.

С направените в изменения и допълнения **Наредба № 3 от 24.09.2003 г. за реда и начина за промяна на участие и за прехвърляне на натрупаните средства на осигурено лице от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество** (обн., ДВ, бр.50 от 2005г.), се предвижда прилагане на механизъм, чрез които да се гарантира, че осигуреното лице е изразило лично волята си за промяна на участие или за прехвърляне на средства от един в друг съответен пенсионен фонд. За целта се въвежда изискване за

нотариална заверка на подписа на осигуреното лице върху първия екземпляр на подаденото от него заявление за промяна на участие или за прехвърляне на средства, като гаранция за изразяване на волята му. Това съответно води до отпадане на досегашния ред за подаване на заявлението - лично от осигурения в офиса на новото пенсионноосигурителното дружество. С направените изменения в наредбата се преодоляват проблемите при прилагането на наредбата във връзка с подаването на заявления за промяна на участие или за прехвърляне на средства от едно в друго пенсионноосигурително дружество без знанието и участието на осигуреното лице или чрез въвеждането му в заблуждение. Във тази връзка са направени и изменения в образците на заявленията. Въведена е и забрана за пенсионноосигурителните дружества да предлагат, предоставят или обещаваат специални привилегии, подаръци, услуги или други облаги на осигурените лица, с която се конкретизира, за целите на наредбата един от общите и основни принципи, заложи в Кодекса за социално осигуряване – принципа на лоялна конкуренция между пенсионноосигурителните дружества и се цели постигане на сигурност и стабилност на осигурителния пазар.

С промените, извършени в **Наредба № 9 за начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на пенсионноосигурителното дружество, на стойността на нетните активи на фонда, за изчисляване и обявяване на стойността на един дял и за изискванията към воденето на индивидуалните партии** (обн., ДВ, бр. 57 от 2005 г.), се цели уеднаквяване на практиката на пенсионноосигурителните дружества по отношение последващото оценяване на първоначално признатите към датата на оценка финансови инструменти и прецизиране режима на последваща оценка на ценни книжа и инвестиционни имоти.

2. Лицензионна дейност и разрешителни режими

Лицензионната дейност, осъществявана от КФН, се състои в издаване на лицензи, вписване в публичния регистър, издаване на разрешения и одобрения за отделни сделки или действия. Комисията извършва проверка на документите, приложени към постъпилите заявления за издаване на разрешение или за изменение на вече издадено решение, с оглед на съответствието им с законовите изисквания. Експертите от отделните дирекции на специализирания надзор установяват дали са представени всички изискуеми документи и информация и проверяват спазването на законовите ограничения към дадено лицензионно производство. При необходимост се изисква допълнителна информация или отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия с нормативните изисквания.

- **В сферата на инвестиционната дейност**

Инвестиционни посредници

Към 30.06.2005 г. инвестиционните посредници, вписани в регистъра, воден от КФН са 88, от които 28 са банки. От 60 небанкови инвестиционни посредника, 29 имат издадено от КФН разрешение за извършване на сделки и в чужбина.

За периода януари – юни 2005 г. КФН не издаде лицензи на нови инвестиционни посредници. Допълнени бяха издадените разрешения на „СИИ Секюритиз“ АД и на „Кепитъл маркетс“ АД за извършване на дейност като инвестиционен посредник на територията на страната, като в предмета на дейност бе включено управление на индивидуални портфейли от ценни книжа и/или пари на клиенти, с изключение на портфейли на инвестиционни дружества и пенсионни фондове. Инвестиционният посредник „Бенчмарк Финанс“ АД получи разрешение да извършва дейност като инвестиционен посредник и в чужбина.

Бяха отнети разрешенията за извършване на дейност като инвестиционен посредник на четири дружества, както следва:

- 1) „Дарик Асет Инвестмънтс“ ООД
- 2) „Булинвест и компания“ АД
- 3) „ЕКС – ПИТ И КО“ ООД
- 4) „Източни финанси“ ООД (в ликвидация)

КФН отне правото за извършване на сделки с ценни книжа за собствена сметка и поемане на емисии от ценни книжа на „София Инвест Брокеридж“ АД.

Същевременно от регистъра на инвестиционните посредници, воден от КФН, бяха отписани „Балканска Универсална банка“ АД и „Международна банка за търговия и развитие“ АД.

Съгласно въведените с промените в Наредба № 6 на КФН³ изисквания за поэтапно увеличение на капитала, инвестиционните посредници могат да се разделят на три типа:

Първи тип: Инвестиционни посредници, които извършват сделки с ценни книжа за чужда сметка и попечителска дейност. От 30 юни 2004 г. те притежават капитал не по-малко от 200 000 лв.

---

³ Наредба № 6 за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници

Втори тип: Инвестиционни посредници, които освен гореизброеното извършват и управление на индивидуални портфейли от ценни книжа и/или пари, с изключение на портфейли на инвестиционни дружества и пенсионни фондове. От 30 юни 2004 г. те притежават капитал не по-малко от 250 000 лв.

Трети тип: Инвестиционни посредници, чийто предмет на дейност включва и сделки с ценни книжа за собствена сметка и/или поемане на емисии на ценни книжа. След 30 юни 2004 г. те притежават капитал не по-малко от 500 000 лв. Този тип инвестиционни посредници следва да имат капитал не по-малък от 1 000 000 лв. до 30 юни 2005 г. и 1 500 000 лв. до 1 януари 2006 г.

С четирите отнети лиценза за периода януари – юни 2005 г. групата на инвестиционните посредници от втори тип и тази на посредниците от трети тип намаляват с по едно дружества, а групата на инвестиционните посредници от първи тип – с две дружества. Допълненото разрешение на две дружества и увеличаването на капитала им до 250 000 лв. ги прехвърля от групата на инвестиционни посредници от първи тип в групата от втори тип. Отнетото право за извършване на сделки с ценни книжа за собствена сметка и поемане на емисии от ценни книжа на друго дружество го прехвърля от групата от трети тип в тази от втори тип.

В резултат към 30.06.2005 г. инвестиционните посредници от първи тип са 5, от втори тип – 28, а от тези от трети тип – 27.

За периода януари - юни комисията и заместник-председателят, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“ одобриха промени в общите условия, приложими към договорите с клиенти на осем инвестиционни посредника, както и придобиването на над 10 на сто от гласовете в общото събрание на инвестиционен посредник на петима заявители. През същия период комисията и заместник-председателят, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, издадоха 62 решения, с които одобряват програмното осигуряване на инвестиционни посредници. Също така бяха издадени две решения на заместник-председателят, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, с които се одобряват промени в Правилника на „Българска фондова борса - София“ АД.

На 28 и 29 май 2005 г. се проведе изпити за придобиване на право за извършване на дейност като брокер и инвестиционен консултант съответно. На лицата, успешно положили изпита, КФН издаде лицензи – на 20 лица за извършване на дейност като брокер и на 15- като инвестиционен консултант.

Поради неупражняване на дейност за повече от две последователни години от получаване на сертификата, за периода януари - юни 2005 г. КФН отне правото за упражняване на дейност като брокер на три лица и правото за упражняване на дейност като инвестиционен консултант на две лица. Комисията призна на две лице придобитата квалификация, за отговаряща на изискванията, включени в тематичния обхват на изпита, удостоверена с издаден от компетентен чуждестранен орган документ.

В следствие на това към 30.06.2005 г. в регистъра на физическите лица, които по договор непосредствено извършват сделки с ценни книжа и инвестиционни консултации относно ценни книжа, воден от КФН, са вписани общо 357 лица, от които 254 брокера и 103 инвестиционни консултанта.

През разглежданото полугодие бяха изготвени разпореждания за вписване на 582 броя обстоятелства, 532 от които в регистъра на инвестиционните посредници и 50 в регистъра на брокерите и инвестиционните консултанти.

Инвестиционни и управляващи дружества

През периода януари – юни 2005 г. КФН издаде едно разрешение за извършване на дейност като инвестиционно дружество – на „Елана Високодоходен фонд“ АД. То е второто инвестиционно дружество, ръководено от управляващото дружество „Елана фонд мениджмънт“ АД. Заедно с издаване на разрешението за извършване на дейност КФН потвърди и проспекта за публично предлагане на акции на дружеството. „Елана Високодоходен фонд“ АД е инвестиционно дружество от отворен тип и с лицензирането му този тип дружества станаха 8. Към 30 юни 2005 г. дружествата от затворен тип са все още две, с което общия брой на инвестиционните дружества възлезе на 10.

Две управляващи дружества получиха разрешение за извършване на дейност от КФН през разглеждания период – „Сентинел Асет мениджмънт“ АД и „БенчМарк Асет мениджмънт“ АД. В резултат на това към края на полугодиято управляващите дружества са 11.

За периода януари – юни 2005 г. КФН потвърди проспектите за публично предлагане на ценни книжа на два взаимни фонда, управлявани от „Капитал Инвест“, Австрия – взаимен фонд: Капитал Инвест Мастер Фонд I“ и взаимен фонд „Капитал Инвест Мастер Фонд II“. КФН потвърди и проспекта за публично предлагане на ценни книжа на „СГАМ ФОНД“, Люксембург със седем подфонда, управлявани от „Сосиете Женерал Асет Мениджмънт“.

С това броят на чуждестранните фондове от договорен тип нарасна до 10, като осем от тях са управлявани от „Капитал Инвест“, Австрия, един фонд с девет подфонда е управляван от „Пайниър фондове“, Люксембург и един фонд със седем подфонда е управляван от „Сосиете Женерал Асет Мениджмънт“, Люксембург.

През разглеждания период бяха лицензирани четири дружества със специална инвестиционна цел, а именно „Фонд за недвижими имоти България“ АД, „Актив пропъртис“ АД, „Елана фонд за земеделска земя“ АД и „Парк“ АД. Новолицензираните дружества имат за предмет на дейност инвестиране на парични средства, набрани чрез издаване на ценни книжа, в недвижими имоти (секюритизация на недвижими имоти). Така към 30 юни 2005 г. дружествата със специална инвестиционна цел са общо 9, от които само едно извършва секюритизация на вземания. В КФН постъпиха уведомления за учредяването и вписването в търговския регистър на още 5 дружества със специална инвестиционна цел, което означава, че в шестмесечен срок от вписването си в търговския регистър дружествата следва да подадат заявления в КФН за издаване на лицензи.

Въз основа на изготвените от експертите на дирекция „Инвестиционни и управляващи дружества“ становища и предложения, заместник – председателят на управление „Надзор на инвестиционната дейност“, издаде през разглежданото полугодие следните индивидуални административни актове – одобрения на промени в устава на 3 инвестиционни дружества, разрешения за инвестиране до 10% в акции на едно публично дружество на 6 инвестиционни дружества, разрешения за придобиване на повече от 10% от акциите на 2 управляващи дружества и одобрения за промени в правилата за оценка на портфейла и за определяне на нетната стойност на активите на 3 инвестиционни дружества.

По отношение на акционерните дружества със специална инвестиционна цел издадените индивидуални административни актове на заместник-председателя са одобрение на промени в устава на 2 дружества, решение за вписване в регистъра, воден от КФН, на емисия акции с цел търговия на регулиран пазар, след вписване в

търговския регистър на увеличението на капитала на 4 дружества и разширена покана за увеличение на капитала на 1 дружество.

Във връзка с воденето, съхраняването и поддържането на актуално състояние на регистрите, водени от КФН, бяха вписани 903 броя обстоятелства по партидите на инвестиционните и управляващите дружества, както и на акционерните дружества със специална инвестиционна цел. Най-често срещаните вписвания бяха по повод на обявяваната най-малко два пъти седмично емисионна стойност и цена на обратно изкупуване на акциите на инвестиционните дружества от отворен тип, размера на капитала и броя акции в обръщение и др.

Публични дружества и други емитенти на ценни книжа

За периода януари – юни 2005 г. КФН потвърди 11 проспекта за вторично публично предлагане на облигации като 8 от тях бяха за корпоративни облигации, две - за ипотечни облигации и един - за общински облигации. Към 30 юни 2005 г. производствата за разглеждане на три заявления за потвърждаване на проспект за вторично публично предлагане на корпоративни облигации не бяха приключени. След разглеждане на заявленията за вписване единадесетте емисии облигации бяха вписани в регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа, воден от КФН. Заедно с решението за потвърждаване на проспект, респективно освобождаване от задължението за публикуване на проспект, в регистъра бяха вписани пет дружества в качеството им на емитент.

През разглеждания период бяха потвърдени два проспекта за първично публично предлагане на акции и два проспекта за вторично публично предлагане на акции. Същевременно КФН освободи едно дружество от задължението за публикуване на проспект за първично публично предлагане на емисия акции. Към 30 юни 2005 г. две заявления за потвърждаване на проспект за вторично публично предлагане на акции бяха в процес на разглеждане. В регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа бяха вписани общо осем емисии акции – две последващи емисии акции, четири емисии акции с цел търговия на регулиран пазар и две емисии акции в процес на емитиране. КФН вписа и три публични дружества заедно с вписването на емисиите им акции с цел търговия на регулиран пазар.

През първото полугодие на 2005 г. от регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа, воден от КФН, бяха отписани една емисия акции, две емисии корпоративни облигации и една емисия ипотечни облигации.

За същия период КФН разгледа 23 търгови предложения за закупуване на акции към акционери с право на глас. След разглеждане на постъпилите документи, комисията издаде 11 временни забрани за публикуване на предложенията и изпрати съобщения до предложителите за отстраняване в 15-дневен срок на констатираните непълноти и несъответствия. След разглеждане на коригирано търгово предложение, КФН издаде 3 окончателни забрани и 9 разрешения за публикуване на търгово предложение.

За периода януари – юни 2005 г. КФН разгледа 14 заявления за отписване от регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа. Отписани бяха 11 публични дружества – едно след заличаване от Търговския регистър, едно след влязло в сила решение на Върховния административен съд, с което се отменя решение на КФН за вписване и девет дружества с решение на общото събрание, пет от които след осъществено търгово предлагане. Заедно с решението за отписване на емисия корпоративни облигации от регистъра бе отписано и едно дружество в качеството му на емитент. На две дружества КФН отказа отписване поради това, че не отговарят на

законовите изисквания за целта. Към 30 юни 2005 г. едно от заявленията за отписване на дружество от регистъра, воден от КФН, беше в процес на разглеждане.

Освен вписаните 1 280 годишни и тримесечни отчети, в регистъра на публичните дружества и други емитенти, воден от КФН, през разглеждания период бяха направени още 1695 вписвания на обстоятелства и промени в тях.

- **В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване**

За периода януари – юни на 2005 г. КФН издаде разрешение за извършване на застрахователна дейност на ЖЗК „ДСК Гаранция“ АД по следните видове застраховки – „Пожар и природни бедствия“, „Други щети на имущество“ и „Помощ при пътуване“ (асистанс). Също така Комисията издаде разрешение за извършване на дейност по доброволно здравно осигуряване на „Здравноосигурителен институт“ АД. С решението се позволява предлагането на три здравноосигурителни пакета – „Извънболнична медицинска помощ“, „Болнична медицинска помощ“ и „Подобряване на здравето и предпазване от заболяване“.

През месец април 2005 г. КФН отне разрешението за извършване на застрахователна дейност на „Българска взаимозастрахователна кооперация“, гр. София.

През периода заместник-председателят, ръководещ управление „Застрахователен надзор“, издаде 91 индивидуални административни акта, в т.ч. разрешения за предлагане на нов вид застраховка на ЗАД „Булстрад Живот“ АД и на ЖЗК „ДСК Гаранция“ АД съответно за застраховки „Живот, свързана с инвестиционен фонд“ и „Женитбена и детска застраховка“. Одобрени бяха презастрахователните програми на 21 застрахователи, издадени бяха 12 одобрения на промени в методите и параметрите за образуване на техническите резерви, 18 одобрения и 1 отказ от одобрение на членове на управителни органи и актюери на застрахователи, както и 9 одобрения на членове на управителни органи на здравноосигурителни дружества. Отказано бе утвърждаването и включването на едно лице в списъка на регистрираните одитори, които имат право да заверяват годишните финансови отчети на застрахователи.

Одобрени бяха промени в общите условия по здравноосигурителните пакети, застрахователно-техническите планове и тарифите на две здравноосигурителни дружества. Разгледани и приключени бяха кореспонденции със застрахователите по отношение промени в общи условия, тарифи и застрахователно-технически планове по различни видове застраховки и застрахователни продукти към тях. Дадено бе разрешение на ЗАД „Алианс България Живот“ да инвестира застрахователни резерви извън територията на Република България.

Издадени бяха 16 разрешения за извършване на дейност като застрахователен брокер на „Пресила Брокеридж“ ЕООД, „ТТ Инс“ ЕООД, „Варна Иншурънс Партнърс“ ООД, „Инс Консултинг“ ООД, „Н и С Комерс“ ООД, „КМ и Д“ ЕООД, „Ейч Ви Би Лизинг Застрахователен брокер България“, „Консулт Инс Интернешинъл“ ЕООД, „Инс Деливъри“ ООД, „ВИП Брокерс“ ЕООД, „Корект-инс“ ЕООД, „Класик Сървисис“ ЕООД, „Анвел 2005“ ЕООД, „Кей Ейджънси“ ООД, „България 21“ ЕООД, „Иншурънс Консултинг“ ООД“ и бяха отнети издадените разрешения за извършване на дейност като застрахователен брокер на на „Ал инс“ ООД и на „ЕС И България“ ЕООД. Одобрена бе промяната по отношение на представляващия на застрахователен брокер „ЗБК Инс консултинг“ ЕООД. Одобрени бяха образците на легитимационни документи за застрахователни агенти на две застрахователни компании.

Издадена бе и Заповед⁴ на заместник-председателя, ръководещ управление „Застрахователен надзор“, във връзка с вноските в Гаранционен фонд на застрахователите, които извършват задължително застраховане по чл.77 от Закона за застраховането.

- **В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване**

През отчетния период КФН, по предложение на заместник-председателя, ръководещ управление „Осигурителен надзор“, издаде лиценз на актюер на пенсионноосигурително дружество (ПОД) и на управлявани от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване (ФДПО).

През първото шестмесечие на 2005 г. заместник-председателят на КФН, ръководещ управление „Осигурителен надзор“, издаде 31 административни акта в изпълнение на разрешителни режими.

От издадените актове 21 са решения за одобрение на изменения и допълнения в правилниците на пенсионните фондове, управлявани от седем пенсионноосигурителни дружества. Преобладаващата част от извършените промени е с оглед съобразяване на правилниците с измененията и допълненията на Наредба № 3 на КФН⁵, в сила от 01.10.2004 г. Някои дружества са отразили и промените в КСО, в сила от 01.01.2005 г., както и са съобразили правилниците с приетата от Министерски съвет Наредба за попечителските съвети на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и за консултативните съвети на фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, в сила от 01.03.2005 г.

За предоставяне на срок на пенсионноосигурителни дружества за привеждане на активите на управлявани от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване в съответствие с разпоредбите на КСО, поради надхвърляне на инвестиционните ограничения по обективни причини, бяха издадени 6 решения.

С 2 решения издадени от заместник-председателят на КФН, ръководещ управление "Осигурителен надзор", бяха утвърдени единни технически лихвен процент и биометрични таблици за смъртност, които се прилагат от пенсионноосигурителните дружества при изчисляване на пенсионните резерви на универсален пенсионен фонд и на фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. С друго решение бе одобрен нов размер на техническия лихвен процент приложим от ПОК "Съгласие" АД при определяне на размера на пожизнените и срочните пенсии, изплащани от Доброволен пенсионен фонд „Съгласие“.

През разглеждания период с решение на заместник-председателят, ръководещ управление "Осигурителен надзор", бяха утвърдени образци на годишни извлечения от индивидуалните осигурителни партии към 31.12.2004 г. за осигурените лица във фонд за допълнително задължително и във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

За периода бяха издадени 4 индивидуални административни акта, свързани с определяне на минимална доходност на фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

---

⁴ Заповед № 114 от 09.05.2005 г. на заместник-председателя, ръководещ управление „Застрахователен надзор“

⁵ НАРЕДБА № 3 от 24.09.2003 г. за реда и начина за промяна на участие и за прехвърляне на натрупаните средства на осигурено лице от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество

3. Контролна дейност

Комисията за финансов надзор осъществява контролната си дейност посредством постоянен дистанционен контрол и проверки на място. Целта на контролната дейност е да се установи спазването на нормативните разпоредби за предотвратяване или разкриване на закононарушения, както и за защита на инвеститорите, застрахованите и осигурените лица, създаване на условия за развитие на справедлив, открит и ефективен пазар на финансови услуги, както и за поддържане на стабилността и доверието на потребителите на този пазар.

3.1. Дистанционен контрол

Дистанционният контрол, който КФН упражнява върху дейността на поднадзорните лица, се изразява в проверка на предоставяните годишни и периодични отчети (тримесечни и шестмесечни), както и на други нормативно изискуеми документи, специфични за различните поднадзорни лица. При установяване на непълноти и несъответствия с нормативните изисквания, КФН изисква от поднадзорните лица отстраняване на неточностите по постъпилите документи.

- **В сферата на инвестиционната дейност**

Дирекция „Инвестиционни посредници. Пазари на ценни книжа“ осъществява проверка и анализ на отчетите за капиталова адекватност и ликвидност, на счетоводните баланси и отчетите за приходите и разходите на **инвестиционните посредници**, постъпващи ежемесечно в комисията. Това позволява текущо да се следи тяхното финансово състояние. През разглеждания шестмесечен период бяха извършени общо 109 проверки на постъпилите в КФН документи от инвестиционните посредници. В резултат на констатираните нарушения са открити четири производства по прилагане на принудителни административни мерки.

Същевременно през отчетния период беше извършвана текуща документална проверка на постъпилите уведомления от инвестиционните посредници за дейността им, както и от брокерите и инвестиционните консултанти относно промени в обстоятелствата, вписани в регистрите на КФН.

При осъществяването от дирекция „**Инвестиционни и управляващи дружества**“ документалната проверка на предоставяните от **инвестиционните и управляващи дружества**, както и от **дружествата със специална инвестиционна цел** периодични отчети бяха констатирани непълноти и несъответствия, в резултат на което бяха открити две производства по прилагане на принудителни административни мерки. Впоследствие същите бяха прекратени поради отпадане на основанието за прилагането им, тъй като дружествата са отстранили установените непълноти и несъответствия.

С цел предотвратяване на извършване на нарушения на разпоредбите на ЗППЦК и нормативните актове по прилагането му предоставените в КФН документи от **публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа** се проверяват от експертите от дирекция „**Емитенти на ценни книжа**“ и до поднадзорните лица се изпращат напомнителни писма. С оглед осъществяване на превантивен контрол по спазването на разпоредбите на закона за периода януари – юни 2005 г. бяха извършени 298 проверки по документи на всички внесени и/или публикувани в Държавен вестник покани за общо събрание на акционерите. В резултат са открити и 40 производства по

прилагане на принудителни административни мерки във връзка с включени в дневния ред на общи събрания на акционерите точки, несъобразени със законовите изисквания. Извършени бяха и 427 проверки по документи в КФН на всички внесени протоколи от заседанията на общи събрания на акционерите.

Дирекцията извършва и текущ мониторинг на публично разкриваната от поднадзорните лица информация, в рамките на който се следи за разкриване на важна информация, влияеща върху цената на ценните книжа. Този процес включва ежедневен преглед на публикуваната в средствата за масово осведомяване, в т.ч. и електронни медии, информация от и за публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа. Извършва се и документална проверка на база на наличните в КФН документи относно разкриването на вече оповестената информация съобразно изискванията на закона. При наличие на данни за възможни закононарушения до съответните лица се изпращат писма или се извършва проверка. През отчетния период бяха извършени 48 проверки на наличните в КФН и БФБ документи, при които не са констатирани нарушения.

- **В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване**

Въз основа на предоставените в КФН месечни, тримесечни и годишни отчети на застрахователите и здравноосигурителните дружества, се осъществява текущ финансов контрол върху извършваната от тях дейност.

През първите шест месеца на 2005 г. в сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване бяха проверени годишните финансови отчети, доклади и справки към тях за 2004 г. на 42 поднадзорни лица, а именно 20 застрахователи, извършващи дейност по общо застраховане, 11 застрахователи, извършващи дейност по животозастраховане и 11 здравноосигурителни дружества.

От извършените 139 проверки на годишните и периодични отчети на поднадзорните лица в областта на застраховането и доброволното здравно осигуряване, 62 бяха на отчети на застрахователи, а 77 на отчети на здравноосигурителни дружества. За резултатите от проверките бяха изготвени доклади с предложения за необходимите действия на КФН във връзка с направените констатации. Въз основа на тях бяха предприети съответни, предвидени от закона мерки.

В хода на извършваните документални проверки бяха констатирани редица нарушения. Най-често срещаните включват некоректно изготвяне на отчетите, което поражда съмнения относно вярното и честно представяне на финансовото им състояние, както и непредставяне в срок на разширените одиторски доклади от страна на одиторите, заверили годишните отчети за 2004 г. на някои застрахователни и здравноосигурителни дружества. Също така бяха установени и отклонения от изискванията на Международните счетоводни стандарти относно съдържанието на финансовите отчети, както и несъобразяване със законоустановените срокове за тяхното представяне. При проверката на застрахователните и здравноосигурителните дружества бяха констатирани нарушения на Наредбата за реда и методиката за образуване на застрахователните и здравноосигурителните резерви.

- **В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване**

През периода 01.01 – 30.06.2005 г. бяха проверени и анализирани представените междинни (месечни и тримесечни) и годишни финансови отчети и справки за дейността на всяко от осемте лицензирани пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

При изготвяните анализи за дейността на всяко ПОД и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване бяха установени равнищата на всички **нормативно определени показатели** – капиталова адекватност на ПОД, ликвидност на ПОД и управляваните фондове, относителен дял на отделните видове активи в инвестиционните портфейли на пенсионните фондове спрямо активите на съответния фонд, среден размер на встъпителната такса за доброволните пенсионни фондове, такса за управление и инвестиционна такса – за всеки тип ФДПО, размер на формираните в ПОД резерви за гарантиране на минималната доходност във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Посредством равнищата на тези показатели се следи за законосъобразното осъществяване на дейността по допълнителното пенсионно осигуряване.

За първото шестмесечие на 2005 г. ПОД поддържат сравнително високо равнище на капиталова адекватност. Минималните ликвидни средства в пенсионноосигурителните дружества и управляваните от тях фондове значително надвишават нормативно регламентирания минимален размер.

През отчетния период бе установено неправилно извършване на последващата оценка на ценни книжа, приети за търговия на регулирани пазари, нарушения на законовите ограничения за инвестирането на средствата на пенсионните фондове в банкови депозити, в акции и държавни ценни книжа, както и нарушение на видовете инвестиционни инструменти, в които могат да бъдат инвестирани средствата на пенсионните фондове. Във връзка с констатираните нарушения бяха предприети съответни надзорни действия.

При контрола върху дейността на ПОД през първото полугодие на 2005 г. не бяха установени отклонения от нормативните изисквания относно размера на задължителните такси, удържани от ФДПО в полза на ПОД. Таксите, удържани във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, са по-ниски от нормативно определените максимални размери - средният размер на встъпителната такса за откриване на индивидуална партия е 8,13 лв., при нормативно определен размер от не повече от 10 лв., а средният размер на удръжките от осигурителните вноски възлиза на 4,06 на сто, при законоустановена такса до 7 на сто.

Размерът на заделените със средства на ПОД резерви за гарантиране на минималната доходност във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване бе в съответствие със законовите разпоредби, а средствата от резервите бяха инвестирани по нормативно установения ред.

Освен показателите с нормативно регламентирани равнища бяха анализирани и т. нар. **общи финансово – икономически (индикативни) показатели**, свързани с капитала, с приходите и разходите на пенсионноосигурителните дружества, участниците в, инвестирането на активите и доходността на пенсионните фондове. При анализа на общите финансови показатели могат да се идентифицират рискове, възникващи както в отделните дружества, така и на осигурителния пазар или финансовите пазари като цяло. Натрупването на информация за дейността на ПОД за по-продължителен период от време дава възможност за очертаване на тенденции, и ще служи като основа за определяне на рисковия профил на ПОД и преход към надзор, базиран на риска и превантивен контрол.

През разглеждания период дейностите по мониторинг и периодична оценка на състоянието на пенсионноосигурителните дружества и резултатите от управлението на пенсионните фондове се осъществява също така и въз основа на ежедневно представяната в КФН по електронен път информация от дружествата и банките – попечители.

В рамките на **ежедневния контрол** се следи за сключените сделки с активите на пенсионните фондове, съотношението на инвестициите в отделни видове финансови инструменти спрямо активите на пенсионните фондове, начина на извършване на оценката на активите и правилното им отразяване в ПОД и по регистрите на банките-попечители. Също така се контролира спазването на нормативно определения срок за инвестиране на постъпилите парични средства, изменението на стойността на нетните активи, правилното отчисляване на инвестиционната такса и правилното определяне на броя дялове, съответстващ на постъпилите и изтеглени суми и на стойността на един дял, както и оповестяването на информация за стойността на един дял по реда и в сроковете предвидени съгласно Наредба № 9 на КФН⁶.

КФН осъществява контрол и върху рекламната дейност на ПОД. Текущо се следи спазването на изискванията към рекламата и Изискванията към съдържанието на рекламните и писмените информационни материали на пенсионните фондове и пенсионните дружества. В резултат бяха установени неточности в разпространяваните от някои ПОД рекламни листовки, за което бяха изпратени писма до представляващите ПОД за стриктно спазване на Изискванията, а също и разпоредбите на КСО в тази област.

3.2. Проверки на място

Контрол върху дейността на поднадзорните лица се осъществява чрез проверки на място, които биват планови и тематични. КФН извършва и проверки по сигнали и жалби, получени от засегнати лица във връзка с дейността на поднадзорните лица.

- **В сферата на инвестиционната дейност**

За периода януари - юни 2005 г. отдел „Лицензиране и контрол на инвестиционни посредници“ извърши общо 16 планови и ad hoc проверки на дейността на **инвестиционните посредници**. Същевременно от отдел „Лицензиране и контрол на пазарите на ценни книжа“ са извършени 11 ад-хок проверки или проверки по сигнали. В резултат на проверките бяха съставени 48 акта за констатиране на административни нарушения. През периода съвместно с дирекция „Емитенти на ценни книжа“ бяха извършени пет проверки.

За първото полугодие, освен съвместните проверки, дирекция „Емитенти на ценни книжа“ откри 9 проверки на дружества и физически лица и приключи общо 9 проверки, част от които бяха открити в предходни отчетни периоди. Към 30 юни 2005 г. продължават общо 8 проверки, открити както в разглеждания, така и в предходни периоди. От откритите през периода проверки на място 6 са извършени с цел установяване на нарушение на разпоредбите за разкриване на информация от дружествата и уведомяване на КФН за определени обстоятелства или промени в тях. През разглежданото шестмесечие са приключили 8 такива проверки, а към 30 юни 2005 г. продължава извършването на 2 проверки в тази насока.

Във връзка с констатирани несъответствия между данните в Централния депозитар, Българска фондова борса и в регистъра, воден от КФН, касаещи капитала на публичните дружества и по-специално разминаване в номиналната стойност на една акция и/или брой емитирани акции, КФН извърши документални проверки на

---

⁶ НАРЕДБА № 9 от 19.11.2003 г. за начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на пенсионноосигурителното дружество, на стойността на нетните активи на фонда, за изчисляване и обявяване на стойността на един дял и за изискванията към воденето на индивидуалните партиди

публикуваните данни и представените в КФН и БФБ документи с цел отстраняване на несъответствията и публикуване на актуална информация. Извършени бяха проверки на общо 60 **публични дружества** и бяха предприети мерки спрямо 13 дружества, като бяха изискани необходимите документи.

През разглеждания период експерти от дирекция „Инвестиционните и управляващи дружества” приключиха 7 планови проверки на място по седалищата на пет дружества - четири **инвестиционни дружества**, както и съответстващите на три от тях управляващи дружества. Въз основа на констатираните нарушения на едно от **управляващите дружества** бяха съставени 12 акта за установяване на административно нарушение. Основното нарушение, извършвано от управляващото дружество, е неспазване на правилата за оценка на активите, както и допуснати отклонения от нормативно определените инвестиционни ограничения. През разглеждания период не бяха извършени проверки на дружества със специална инвестиционна цел.

• **В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване**

През първите шест месеца на 2005 г. бяха извършени общо десет тематични проверки на място, от които девет бяха по отношение дейността на застрахователи, а една засяга дейността на здравноосигурително дружество.

Следва да се отбележи, че проверките започнаха през месец май 2005 г., след като Народното събрание избра заместник-председател, ръководещ управление “Застрахователен надзор”. Част от тях не бяха приключили към края на юни 2005 г. За резултатите от приключилите проверки бяха изготвени доклади и становища, съдържащи констатации относно нарушения, респективно предложения за предприемане на подходящи мерки и налагане на имуществени санкции.

Констатираните нарушения могат да се систематизират в няколко направления:

➤ Общият размер на дълготрайните материални и нематериални активи, необходими за осъществяване на дейността на някои застрахователи, превишава законоустановения лимит.

➤ В някои случаи е констатиран недостиг на предвидените от Закона за застраховането и Закона за здравното осигуряване активи⁷ за покритие на застрахователни и здравноосигурителни резерви при някои поднадзорни лица. Установеният недостиг е с размери, които не застрашават финансовата стабилност на участниците на пазара, респективно на пазарите на застрахователни и здравноосигурителни услуги.

➤ В структурата на активите за покритие на застрахователните и здравноосигурителните резерви при някои поднадзорни лица се наблюдава превишаване на законоустановените лимити за инвестиции в необременени с тежести недвижими имоти, банкови депозити, акции и облигации.

➤ Не е поискано разрешение от КФН за инвестиране на собствени средства в дялове и акции на други търговски дружества. В резултат на това Комисията е лишена от възможността да се произнесе относно влиянието на инвестицията върху финансовото състояние на нарушителя.

---

⁷ Чл. 52, ал. 1 от Закона за застраховането и чл.90д, ал. 1 от Закона за здравното осигуряване

- **В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване**

През периода 01.01.2005 г. – 31.06.2005 г. КФН извърши 3 пълни проверки на място, при които изцяло бе проверена дейността на три пенсионноосигурителни дружества и управляваните от тях фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

При едната проверка в пенсионното дружество бяха констатирани нарушения на Наредба №3 на КФН, във връзка с неправомерни откази от страна на дружеството за промяна на участие и за разглеждане на заявление за промяна на участие на лица, осигурени в управлявани от него фондове. Констатирано бе нарушение и на Наредба № 9 на КФН, относно реда и срока за обявяване стойността на един дял, валидна за последния работен ден на всеки месец. Комисията даде препоръка на ръководството на дружеството за предприемане на действия по промяна на установената практика по отношение на последващата оценка на ценните книжа в деня на тяхното придобиване.

При пълната проверка във второто ПОД бяха констатирани нарушения на разпоредбите на КСО, засягащи забрана дружеството да извършва търговски сделки, непряко свързани с дейността му и уведомяването на осигурените лица за конкретни промени в правилниците за организацията и дейността на управляваните пенсионни фондове. Дадени бяха също така препоръки на ръководството на пенсионното дружество за предприемане на незабавни действия за прекратяване на сключените договори за заем, осъществяване на строг контрол по отношение воденето на индивидуалните партии в информационната система и удържането на таксите и удържките в полза на ПОД и др. В рамките на отчетния период третата пълна проверка не бе приключена.

През периода януари - юни 2005 г. бяха извършени 15 тематични проверки. От тях 10 проверки бяха във връзка със спазване на разпоредбите на Наредба №3 на КФН. Започнати бяха 5 проверки, от които са приключени 2, във връзка със спазването на изискванията на КСО, относно уведомяване на осигурените лица за промени в правилниците за организацията и дейността на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, както и относно изпращане безплатно на осигурените лица на извлечения от индивидуалните партии за предходната календарна година.

През отчетния период от служители на управление „Осигурителен надзор“ на КФН, съвместно със служители от управление „Банков надзор“ на БНБ, беше извършена 1 проверка за законосъобразното упражняване на дейността на банка-попечител на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, управлявани от пенсионноосигурително дружество. Във връзка с направените констатации на ръководството на банката бяха дадени препоръки за подобряване на вътрешните правила и процедури за работата на сектор „Попечителство на фондове за допълнително пенсионно осигуряване“.

3.3. Жалби

За периода 01.01.2005 г – 31.06.2005 г. бяха подадени общо 772 броя жалби срещу **инвестиционни посредници**, повечето от които засягат проблеми, свързани с неправомерно разпореждане от инвестиционни посредници, в частност от техни служители, с ценни книжа, компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове на физически лица. Значителна част от извършваните през периода проверки бяха по повод на подадени в КФН жалби – 106 документални проверки на 41 инвестиционни посредника и на едно юридическо лице. Във връзка с констатирани нарушения при извършените документални проверки бяха съставили актове за установяване на

административно нарушения на три посредника – една банка и две небанкови финансови институции, както и на техни служители.

При съмнения за измами и престъпления КФН сезира органите на Прокуратурата, Агенцията за финансово разузнаване и Дирекция „Национална служба полиция“.

През изтеклия период бяха извършени проверки на наличните в КФН документи и информация в резултат на постъпили в КФН сигнали, жалби и писма, запитвания и други, след което бяха изготвени 65 писма, с които съответните лица са уведомени за резултатите от проверката. Най-често срещаните поводи за подаване на жалби срещу **публичните дружества и другите емитенти** на ценни книжа са проблеми при получаване на информация за правата на техните акционери.

В рамките на първите шест месеца на 2005 г. в КФН не постъпиха жалби срещу **инвестиционни и управляващи дружества**.

През първите шест месеца на 2005 г. в КФН постъпиха общо 383 броя жалби срещу **застрахователи**, в т.ч. застрахователи в ликвидация и Гаранционния фонд. В сравнение със същия период на миналата година броят на жалбите намалява с 25%. Едно застрахователно дружество има преобладаващ дял в постъпилите жалби през първото полугодие на 2005 г. Срещу него са подадени 158 броя жалби.

За разглеждания период не постъпиха жалби срещу здравноосигурителни дружества.

В областта на допълнителното пенсионно осигуряване през първото шестмесечие на 2005 г. в КФН постъпиха общо 78 жалби. Най – голяма част от тях бяха относно прехвърляне на осигурени лица, без тяхното знание, от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго **пенсионноосигурително дружество**. В друга част от постъпилите жалби бе изразено несъгласие с постановени откази за разглеждане и удовлетворяване на подадени заявления за промяна на участие на осигурени лица от един в друг пенсионен фонд. От осигурените лица, бяха изпратени жалби, в които бе заявено, че се отказват от подадено заявление за прехвърляне и няма да подпишат осигурителния договор. Също така КФН бе уведомена за дублиране на заявления за първоначален избор на пенсионен фонд и за оказване на натиск от работодател или служител на дружество. В останалите жалбите бяха отправени запитвания по различни въпроси, свързани с осигурителните права на гражданите. По всички жалби бяха изискани обяснения от съответните пенсионноосигурителни дружества, както и допълнителни документи, след което бе отговорено на жалбоподателите в нормативно установения срок.

През разглеждания период в КФН постъпиха и 59 сигнала и запитвания от пенсионноосигурителни дружества, в които се искаше тълкуване на законови разпоредби или бяха посочени нарушения извършени от други пенсионноосигурителни дружества. По всички постъпили сигнали бяха извършени проверки и предприети съответните действия. По отправените запитвания бяха изготвени отговори до пенсионноосигурителните дружества.

4. Принудителни административни мерки и административни наказания

КФН се ръководи от три основни принципа при осъществяване на дейността по налагане на принудителни административни мерки и административни наказания при установяване на нарушения на нормативната уредба, регулираща небанковата сфера - равнопоставено третиране на всички пазарни участници, прозрачност в действията и съразмерност на наказанията със степента на риска, който породилото го нарушение представлява за целите на КФН и за цялата система.

- **В сферата на инвестиционната дейност**

За периода януари - юни 2005 г. в резултат от извършените проверки на **инвестиционни посредници** бяха издадени 48 *акта за констатиране на административно нарушение*. Най-често срещаните нарушения бяха липса на договор между инвестиционния посредник и клиента, липса на декларация за проверка на самоличността на клиента, липса на заверка от лице за вътрешен контрол дали договорът и декларацията съответстват на законовите изисквания, неподписване на всички документи при подписване на договора между инвестиционния посредник и клиента, наличие на документи с явни нередности или непълни данни, неточности или противоречия в представените документи или наличие на други обстоятелства, пораждащи съмнения за ненадеждна легитимация или представяне, неизпълнение на поръчка и т.н.

Същевременно въз основа на документални проверки през разглеждания период бяха открити производства по прилагане на *принудителни административни мерки* спрямо четири инвестиционни посредника. В резултат с решение на заместник-председателя, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, бяха приложени принудителни административни мерки на четирите дружества. На два от инвестиционните посредници бе изискано представянето в КФН на определени документи, както и прилагане на мерки за засилване на вътрешния контрол в едното дружество. КФН задължи друг инвестиционен посредник да спре извършването на сделки с акции, облигации, компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове за чужда сметка и посредничеството при сключване на такива за срок от 3 месеца. Принудителната административна мярка спрямо четвъртия инвестиционен посредник засяга счетоводството на дружеството във връзка с изискванията за капиталова адекватност и ликвидност.

В сферата на дейност на **инвестиционните и управляващите дружества**, през периода януари - юни 2005 г. КФН издаде 12 *акта за констатиране на административно нарушение* и всички те бяха по повод дейността на едно управляващо дружество. Основание за актовете е неспазването на правилата за оценка на активите, както и допуснати отклонения от инвестиционните ограничения. Също така е съставен и акт за административно нарушение на „Български инвестиционен фонд“ ООД във връзка с наименованието на дружеството.

Поради констатирани несъответствия и неточности в разкриваната информация в периодичните отчети, представяни в КФН, бяха открити две производства по прилагане на ПАМ, но впоследствие, те са прекратени поради отпадане на основанието. Така в рамките на разглежданото шестмесечие КФН не наложи принудителни административни мерки на база осъществения контрол върху дейността

на управляващите и инвестиционните дружества, акционерните дружества със специална инвестиционна цел и чуждестранните колективни инвестиционни схеми.

Най-често констатираните нарушения при осъществявания текущ контрол и извършваните проверки на място на **публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа** са непредставяне на отчетите и различни уведомления в законоустановения срок, както и допускане на непълноти и несъответствия в тях. Комисията установява и редица нарушения при организирането и провеждането на общите събрания на акционерите – не се свикват в законоустановения срок редовните събрания, не се гласува точка от дневния ред или не се изпраща в КФН протоколът в законоустановения срок.

В резултат от осъществения от комисията контрол, също така бяха съставени 59 *акта за установяване на административно нарушение*.

През разглеждания период бяха взети следните мерки за установените нарушения – открити бяха 298 производства по прилагане на *принудителни административни мерки*. Приложени бяха 48 принудителни административни мерки, като производствата по 10 от тях са започнали в предходен отчетен период. За периода януари – юни 2005 г. КФН прекрати 144 производства по прилагане на ПАМ, 11 от които бяха открити в рамките на предходен отчетен период.

Освен това във връзка с открити през 2004 г. процедури спрямо 159 дружества по издаване на индивидуален административен акт за установяване на публично държавно вземане – годишна такса за 2004 г., КФН издаде 14 решения за установяване на публично държавно вземане.

- **В сферата на застраховането и доброволното здравно осигуряване**

Във връзка с констатираните нарушения на Закона за застраховането и Закона за здравното осигуряване при осъществяните проверки на място и в резултат на текущия финансов контрол КФН издаде 24 *акта за установяване на административни нарушения*. По повод на дейността на 2 общозастрахователни и 3 животозастрахователни дружества бяха съставени 9 акта, а един акт бе съставен за нарушение, извършено от здравноосигурително дружество. 14 от актовете бяха съставени на лица, представляващи застрахователи (6 общозастрахователни и 3 животозастрахователни дружества).

Актовете за установяване на административни нарушения в сферата на застраховането бяха издадени най-вече по повод нарушаване на на предвидените в закона изисквания относно лимитите за дълготрайни материални и нематериални активи и неспазване на сроковете за представяне на годишните и периодични отчети.

Останалата част от издадените актове за установяване на административни нарушения от застрахователи и здравноосигурителни дружества бяха съставени по повод нарушения на предвидените от закона ограничения за инвестиране на резервите в необременени с тежести недвижими имоти и в банкови депозити, неинвестиране на пълния размер на застрахователните и здравноосигурителните резерви, както и за нарушения на Наредбата за реда и методиката за образуване на застрахователните и здравноосигурителните резерви, а именно дружествата не са образували резерв за възникнали, но непредявени претенции.

- **В сферата на допълнителното пенсионно осигуряване**

В резултат на упражнявания през разглеждания период дистанционен контрол са съставени *16 акта за установяване на административно нарушение*. За констатирани нарушения при извършване на последващата оценка на ценни книжа, приети за търговия на регулирани пазари бяха съставени 3 акта. За извършена първоначална оценка на активи на управлявани от пенсионноосигурително дружество фондове за допълнително пенсионно осигуряване в нарушение на Наредба №9 на КФН е съставен 1 акт. В резултат на извършена проверка на документи по сигнал са съставени 8 акта за установяване на административни нарушения - на Наредба №3 на КФН. За констатирани нарушения на разпоредби на КСО общо бяха съставени 4 акта по един за нарушение на законовите ограничения за инвестирането на средствата на пенсионните фондове, за неуведомяване на КФН за нарушаване на ограниченията за инвестиране, за инвестиране в активи нерегламентирани в КСО и за неуведомяване на КФН за промени в управителните органи на пенсионноосигурително дружество.

В резултат на извършени проверки на място в пенсионноосигурителните дружества бяха съставени 12 акта за установяване на административни нарушения, три от които за констатирани нарушения в края на миналата година. За установени нарушения на Наредба №3 на КФН, свързани с неправомерни откази за промяна на участие и за разглеждане на заявление за промяна на участие на осигурени лица от един фонд в друг съответен фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване са съставени 5 акта за установяване на административни нарушения.. За констатирани нарушения на Наредба №9 на КФН, относно реда и срока за обявяване стойността на един дял е съставен 1 акт за установяване на административно нарушение. За нарушаване разпоредбите на КСО, позволяващи пенсионоосигурително дружество да извършва търговски сделки, които не са пряко свързани с дейността му, и указващи реда и начина за уведомяване осигурените лица за конкретни изменения и допълнения в правилниците за организацията и дейността на управляваните пенсионни фондове бяха съставени 6 акта за установяване на административно нарушение.

Във връзка с констатирани нарушения през отчетния период бяха приложени 2 *принудителни административни мерки*, с които бяха дадени 4 задължителни предписания на едно пенсионноосигурително дружество. Пенсионното дружество бе задължено да коригира допуснатата грешка в годишните финансови отчети на управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване. Задължителното предписание бе изпълнено в определения срок. Също така то бе задължено да приведе в срок, активите на управляваните от него фондове в съответствие с инвестиционните ограничения регламентирани в КСО и да уведоми КФН за изпълнение на дадените задължителни предписания.

III. Обзор на небанковия финансов сектор за периода януари - юни 2005 г.

5. Инвестиционна дейност

Борсова търговия. Публични дружества и други емитенти на ценни книжа

През първото полугодие на 2005 г. българския капиталов пазар и търговията на него бележат противоречиво развитие. Оживлението на борсата от последните месеци на 2004 г. се засилва значително през първите два месеца на 2005 г. Компенсаторните инструменти продължават да поскъпват, а продажбата на остатъчния държавен дял от „Българската телекомуникационна компания“ (БТК) допълнително привлича вниманието на инвеститорите към пазара. Цените на голяма част от активно търгуваните акции се удвояват в рамките на по-малко от месец, а поскъпването на някои от тях е с двуцифрени проценти само за ден. В края на февруари показателите, характеризиращи състоянието на капиталовия пазар, достигат рекордни стойности. Следва корекция на пазара надолу, която продължава през следващите четири месеца, като много акции се връщат на нива от края на 2004 г. В края на разглеждания период очерталия се низходящ тренд прекъсва, наблюдава се стабилизиране на цените на акциите и активизиране на търговията.

Пазарна капитализация на БФБ – София към 30.06.2004 г. и 30.06.2005 г.

	към 30.06.2004 г. (в хил. лв.)	към 30.06.2005 г. (в хил. лв.)	Годишен ръст (в %)
Официален пазар А	41 983	113 700	170,82%
Официален пазар В	300 465	645 817	114,94%
Официален пазар С	597 780	1 178 390	97,13%
Официални пазари - ОБЩО	940 228	1 937 907	106,11%
Неофициален пазар	1 925 923	6 535 228	239,33%
ОБЩО	2 866 151	8 473 134	195,63%

Към 30.06.2005 г. пазарната капитализация на БФБ-София достига 8 473 134 хил. лв., което е приблизително трикратен ръст на годишна база. Най-голямо е нарастването на капитализацията на неофициалния пазар, като само за първото тримесечие е отчетен ръст от 150,5%. Основна причина за високия растеж е регистрирането през месец януари на БТК за търговия на този пазар. Регистрираната емисия се състои от 8 250 424 броя акции с номинал 35,00 лв.

В края на януари за приватизация срещу компенсаторни инструменти е предложен остатъчния държавен дял от 34,78% от капитала на компанията, или 2 869 573 броя акции. Аукционът за раздържавяването на БТК приключва за четири работни дни, като още на първия ден е продаден над 99% от целия остатъчен пакет. В

последния ден от приватизацията с непарични инструменти, акциите на телекома достигат безпрецедентен връх от 1320 лева в компенсаторки, при минимална офертна цена от 100 лв. За придобиването на акциите са използвани компенсаторни инструменти с общ номинал над 630 млн. лв. По време и след приключване на процедурата по приватизация, цените на акциите на телекомуникационната компания на левовия пазар реализират голямо нарастване, като към края на март стойността на една акция достига 342,52 лв., а към края на юни – 413,03 лв. При тази цена пазарната капитализация на дружеството възлиза на 3 407 673 хил. лв.

**Резултати от търговията на
БФБ – София за периода 01.01.2005г. – 30.06.2005г.**

Пазар	Обем (лотове)		Оборот (лв.)		Сделки (бр.)	
	01.01-30.06. 2005 г.	Ръст на годишна база	01.01-30.06. 2005 г.	Ръст на годишна база	01.01-30.06. 2005 г..	Ръст на годишна база
Официален пазар, сегмент А	3 021 394	243,17%	13 255 302	109,51%	4 478	11095,00%
Официален пазар, сегмент В	3 969 910	40,45%	23 021 213	165,50%	4 337	160,64%
Официален пазар, сегмент С	10 838 893	-18,76%	69 740 727	148,86%	47 994	217,25%
Официален пазар, корпоративни облигации	25 483	17,23%	27 871 505	23,17%	144	-26,90%
Неофициален пазар на акции	17 626 131	66,23%	466 159 822	364,21%	61 323	372,19%
Неофициален пазар на облигации	57 157	237,09%	97 250 994	224,54%	379	139,87%
Неофициален пазар на компенсаторни инструменти	247 060 604	-13,44%	228 433 024	248,70%	35 598	42,02%
Неофициален пазар на други ЦК	2 980 410	-80,02%	2 126 939	99,50%	381	281,00%
Първичен пазар на акции	135 092	-----	154 823	-----	37	-----
Първичен пазар на други ЦК	3 300 000	-----	1 260 408	-----	240	-----
Блокови и други договорени сделки	306 576 203	160,20%	870 944 725	1585,77%	218	45,33%
Общо:	595 592 087	33,54%	1 800 219 483	472,69%	155 129	179,43%
Приватизационен пазар	2 869 251	-11,54%	632 643 004	2 558,12%	1 466	47,93%

През първото полугодие на 2005 г. обемът, оборотът и броят сделки, сключени на БФБ - София, бележат значителен ръст спрямо същия период на предходната година.

Оборотът и броят на сключените сделки и на трите сегмента на **официалния пазар на акции** нарастват над два пъти в сравнение с отчетените за първото шестмесечие на 2004 г. Сделките, сключени на пазарен **сегмент „А“**, реализират огромен ръст на годишна база, за което допринася регистрирането за търговия на този сегмент през месец април на Индустриален Холдинг България. Най-съществен принос

за реализираните обеми и обороти на официалния пазар през периода има търговията с акции на **сегмент „С“**.

През периода януари – юни 2005 г. за същественото повишаване на оборота на Българска фондова борса в най-голяма степен допринася търговията на **неофициалния пазар на акции**. Отчетения оборот представлява 25,89% от общо реализираният на борсата, а броя на сключените сделки нараства над четири пъти за последните 12 месеца. Това до голяма степен се дължи на регистрирането през периода на БТК за вторичната търговия на този пазар.

През първото шестмесечие на 2005 г се запазва инвестиционният интерес към **облигационния пазар**. На неофициалния пазар ръст от над 200% на годишна база отбелязват както оборотът, така и обемът на търговия с облигации. На официалния пазар на корпоративни облигации оборотът и обемът на търговия регистрират умерен ръст спрямо същия период на предходната година, докато броят на сделките се понижава с близо 30%. Въпреки отчетените резултати оборотите и обемите на търговия на регулираните облигационни пазари остават все още на много ниски равнища.

Оборотът на **неофициалния пазар на компенсаторни инструменти** нараства над три пъти, в сравнение с първото полугодие на 2004 г. Основна причина за това е динамиката в цените на компенсаторните инструменти и инвестиционните бонове. Обемът на търговията с тези финансови инструменти има най - значителен дял в общия обем на борсовата търговия. Във връзка с новините за приватизация срещу компенсаторни инструменти на пакети от атрактивни държавни предприятия цената им нараства значително. Фактът, че като платежно средство при продажбата на държавния дял от БТК са допуснати само компенсаторните инструменти води до повишаване на цената им над номинала. Два дни преди аукциона реституционните книжа достигат най-високата си историческа стойност от 112,49% от номинала. Поради по-ограниченото използване на инвестиционни бонове в приватизационния процес цената им нараства по-слабо от тази на компенсаторните инструменти.

Съществено нарастване се наблюдава в оборота и изтъргуваните лотове при осъществяването на **блокови и други договорени сделки**. При тези сделки обаче цените не се определят от пазарни механизми, поради което те не дават реална представа за търговията на борсата.

През разглеждания период за търговия на **първичен пазар на акции** е регистрирана емисия акции на интернет компанията „Уеб Медия Груп“, което е второто първично публично предлагане в сектора след осъществяването от „Инвестор БГ“ през юли 2004 г. За оживлението на **първичния пазар на други ценни книжа** влияние през периода оказва предлагането на емисии права за закупуване на акции от увеличението на капитала на дружествата със специална инвестиционна цел „Актив Пропъртис“ и „Фонд за недвижими имоти България“, извършващи секюритизация на недвижими имоти, както и „И Ар Джи Капитал - 1“, занимаващо се със секюритизация на вземания. През периода също така е регистрирана и емисия права за записване на акции от „Елана Фонд за Земеделска Земя“, предизвикала особено висок интерес сред инвестиционната общност.

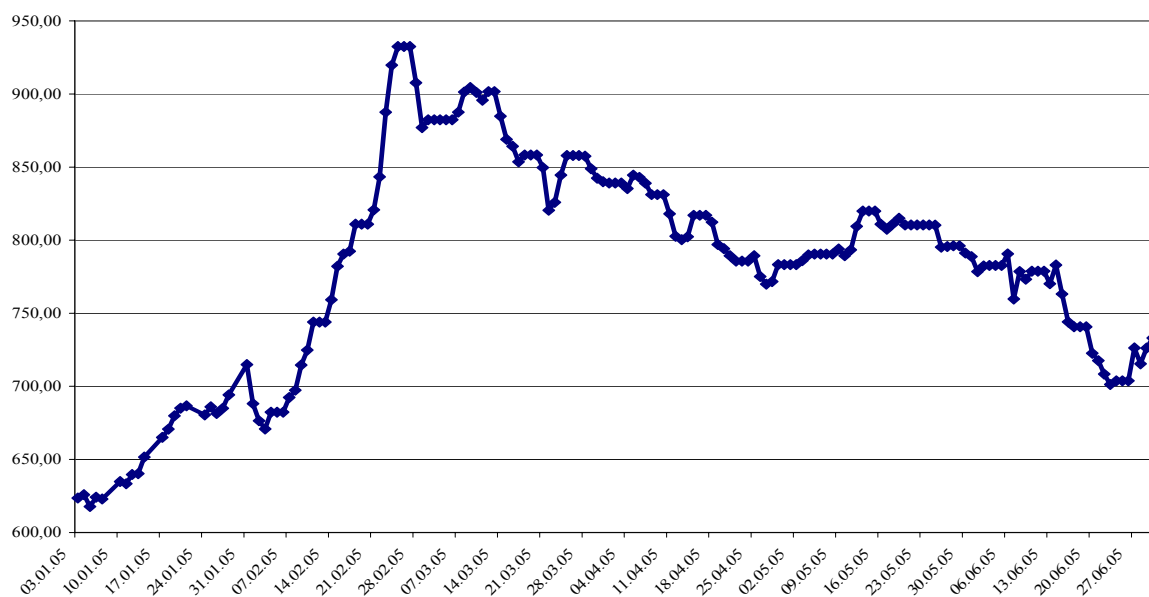
Приватизацията и през този период остава основният източник на предлагане на свеж ресурс за капиталовия пазар. През полугодията оборотът на **приватизационния пазар** отчита ръст на годишна база от над 2500 %, което е предизвикано от осъществения през месец януари аукцион за раздържавяването на БТК. Съсредоточаването на приватизационния процес, търговията с компенсаторни инструменти и инвестиционни бонове на пода на Българска фондова борса допринасят за привличане вниманието на масовия инвеститор към процесите на борсата,

характеризиращи се с прозрачност и публичност. Това от своя страна, се явява важен фактор за увеличаване на ликвидността и обема на търговията на фондовия пазар.

През първото шестмесечие на 2005 г. **индексите на Българска фондова борса** отбелязват поредица от рекордни стойности и значителни движения и в двете посоки.

Официалният борсов индекс **SOFIX** стартира от 625,86 пункта в началото на периода и отчита ръст от близо 50% само за първите два месеца на годината. На борсовата сесия от 25 февруари индексът достига исторически максимум от 932,44 пункта, като се задържа на това ниво три последователни дни. След регистрирания връх следва променлив, но продължителен спад до дъното при ниво 701,25 пункта от 24 юни, като приключва отчетния период при ниво 732,96.

Движение на индекса SOFIX за периода 01.01.2005 г. – 30.06.2005 г.

Въз основа на текущите финансови резултати, капитала и нетната стойност на активите на публичните дружества, включени в индекса SOFIX, са изчислени показателите, характеризиращи акциите на тези дружества. През месец юни от индекса отпада Лукойл Нефтохим, тъй като с решение на общото събрание, дружеството е отписано от регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа, а акциите му са свалени от търговия на Българска фондова борса. В резултат от това броят на компаниите, включени в изчислението на SOFIX, става 12, като към 30 юни не е предвидено отпадналото дружество да бъде заменено от друго.

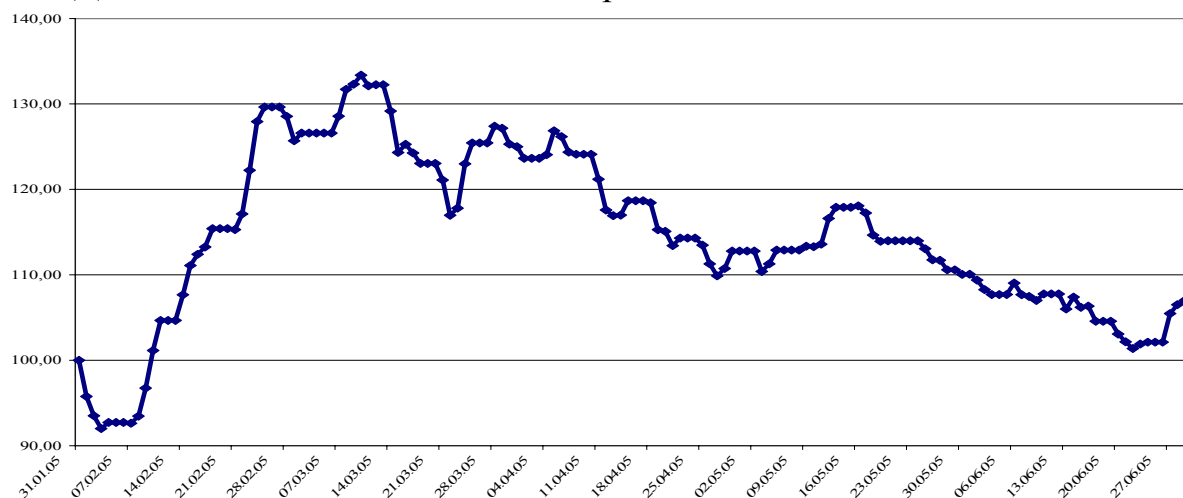
Финансови показатели на публичните дружества, включени в
индекса SOFIX, за периода януари - юни 2005 г.

Наименование на дружеството	Сума на актива (в хил. лв.)	Текущ финансов резултат (в хил. лв.)	Общо приходи от дейността (в хил. лв.)
Албена АД (ALB)	332 194	-6 218	22 205
Биовет АД (BIOV)	100 702	864	27 000
Благоевград-БТ АД (BLAVT)	94 991	13937	96171
Булгартабак Холдинг АД (BTH)	70 860	12103	28504
ДЗИ АД (DZI)	152 971	1 920	1 315
Златни пясъци АД (ZLP)	144 796	-3301	6014
Неохим АД (NEOH)	122 542	9 851	111 126
Оргхим АД (ORGH)	48 049	880	38 470
Петрол АД (PET)	349 658	4 282	259 519
Слънчев бряг АД (SLB)	113 282	-395	8079
Софарма АД (SFARM)	292 108	18 421	73 875
ТБ Централна кооперативна банка АД (CCB)	680 463	555	20 722

На 31.01.2005 г. БФБ – София представи нов индекс **BG-40**, който включва акциите на 40-те дружества с най-голям брой сделки през последните 6 месеца. При изчислението му се отчитат единствено цените на акциите, включени в него, а всяко от дружествата участва с тегло от 2,5 % при определянето на стойността. Единственият критерий едно дружество да попадне в индекса е неговата ликвидност. В случай че ликвидността на някоя от публичните компании намалее, то тя отпада от индекса и се заменя от друга – с по-голяма ликвидност.

BG-40 стартира от ниво 100 пункта, но веднага след официалното си представяне отбелязва спад до 92,01, като възстановява позиции седмица по-късно. Индексът достига рекордна стойност от 133,36 пункта на 10 март, след което се наблюдава корекция надолу, която го отвежда след поредица от временни покачвания до ниво 101,37 на борсовата сесия от 22 юни. BG-40 приключва периода на ниво 109,18 пункта.

Движение на индекса BG40 за периода 01.01.2005 г. – 31.03.2005 г.

Тъй като броят на дружествата задължително трябва да се запази 40, след отпадането на Лукойл Нефтохим, в изчислението на индекса е включен Холдинг Варна. Актуализиране на компаниите в ВГ-40 ще бъде направено на 2 август (6 месеца след старта на индекса), като се очаква няколко дружества да бъдат заменени заради по-слаба ликвидност.

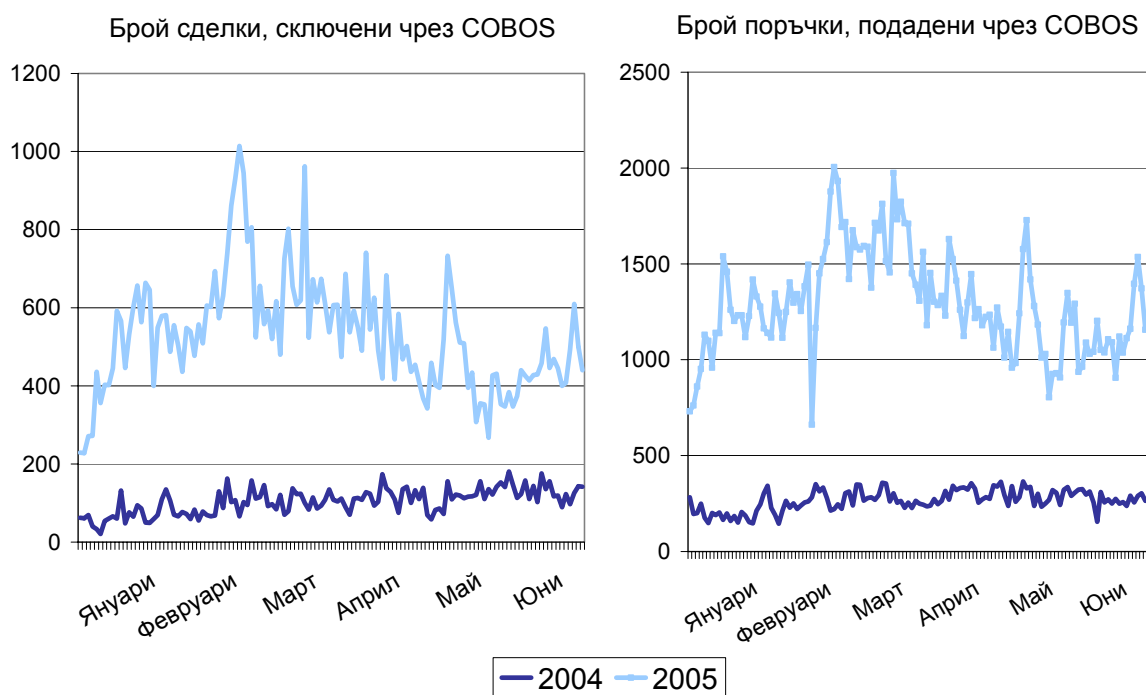
Финансови показатели за периода януари – юни 2005 г. на публичните дружества, включени в индекса ВГ40

Наименование на дружеството	Сума на актива (в хил. лв.)	Текущ финансов резултат (в хил. лв.)	Общо приходи от дейността (в хил. лв.)
Акционер Фаворит Холдинг АД - София (AFH)	10 472	569	1 361
Албена АД - к.к. Албена (ALB)	332 194	- 6 218	22 205
Албена Инвест Холдинг АД - к.к. Албена (ALBHL)	65 559	1 180	1 560
Алкомет АД - Шумен (ALUM)	145 985	- 4220	60623
Биовет АД - Пещера (BIOV)	100 702	864	27 000
Благоевград - БТ АД - Благоевград (BLABT)	94 991	13937	96171
Булгартабак - холдинг АД - София (BTH)	70 860	12103	28504
Българска Холдингова Компания АД - София (BHC)	51 276	1 472	3 886
ДЗИ АД - София (DZI)	152 971	1 920	1 315
Доверие Обединен Холдинг АД - София (DOVUHL)	27 149	485	1 050
БАЛКАНТУРИСТ ЕЛИТ АД /ЕМ ДЖИ Елит Холдинг АД - София (MGENH)/	18 155	14	54
Златни пясъци АД - Варна (ZLP)	144 796	-3301	6014
ИД Адванс инвест АД - София (ADVANC)	2 765	924	1 647
ИД Златен лев АД - София (LEV)	8 079	423	967
Инвестор.БГ АД (IBG)	1 439	- 6	63
Индустриален Холдинг България АД - София (IHLBL)	896	- 20	12
Катекс АД - Казанлък (KTEX)	56 215	409	11 063
Кремиковци АД - София (KREM)	не е представен отчет		
М+С хидравлик АД - Казанлък (MCH)	33 133	1 645	27 571
Неохим АД - Димитровград (NEOH)	122 542	9 851	111 126
Оргахим АД - Русе (ORGH)	48 049	880	38 470
Петрол АД - София (PET)	349 658	4 282	259 519
Проучване и добив на нефт и газ ЕАД - Плевен (GAZ)	45 824	2 773	9 355
Ривиера АД - Варна (RIVR)	41 549	- 1 703	3 044
Св Св. Константин и Елена Холдинг АД - Варна (SKELN)	22 820	165	756
Северкооп Гъмза Холдинг АД - София (GAMZA)	12 474	718	930
Синергон Холдинг АД - София (PETHL)	40 435	1 696	2 963
Слънчев бряг АД - к.к.Слънчев бряг (SLB)	113 282	- 395	8079
Софарма АД - София (SFARM)	292 108	18 421	73 875
София - БТ АД - София (SOFBT)	105 048	8257	45111
Спарки Елтос АД - Ловеч (ELTOS)	76 632	51	19 067
Стара планина Холд АД - София (CENHL)	26 479	2 335	34
ТБ ДЗИ банк АД - София (RXB)	940 375	1 622	19 345
ТБ Централна кооперативна банка АД - София (CCB)	680 463	555	20 722
ТК - ХОЛД АД - София (TCH)	10 883	- 59	262
Фазерлес АД - Силистра (FZLES)	1 970	1292	9200
Химко АД - Враца (HIMKO)	212 078	- 7 024	973
Холдинг Варна - А АД - Варна (HVAR)	5 560	2 471	2 656
Холдинг Света София АД - София (HSOF)	7 788	- 315	93
Черноморски Холдинг - Бургас (NEFTHL)	13257	- 74	65

В края на юни 2005 г. на БФБ – София се търгуват общо 386 емисии, от които 343 емисии акции, 39 емисии облигации и 4 емисии други ценни книжа. На неофициалния пазар се търгуват 308 емисии акции и 30 емисии облигации. Причина за големия брой емисии ценни книжа, регистрирани за търговия на този пазар, са по-високите изискванията на официалния пазар за брой акционери, дял от емисията, притежание на миноритарни акционери и др. Неофициалния пазар е предпочитан и заради по-ниските такси за обслужване и регистрация. През полугодieto на официалния пазар се търгуват едва 35 емисии акции и 9 емисии облигации. Свалени от търговия през периода са 7 емисии акции, 4 облигационни емисии и 16 емисии други ценни книжа. Същевременно на пода на борсата са качени 10 нови емисии акции, 14 емисии облигации и 14 на други ценни книжа.

През разглеждания период се наблюдава все по-широко прилагане и засилен интерес към интернет базираното приложение COBOS (Client Order Book On-line System). Чрез него се подават електронни поръчки от клиенти на инвестиционни посредници, които след потвърждение на борсов посредник се въвеждат в системата за търговия на Българска фондова борса.

Динамиката в подадените поръчки и сключените сделки чрез системата за търговия COBOS през периода януари – юни 2004 и 2005 г.

В момента КФН, БФБ и Централният депозитар работят по реализирането на съвместен проект за внедряване на Електронна система за разкриване на информация (ЕКСТРИ) Предвижда се системата да бъде пусната в експлоатация на по-късен етап.

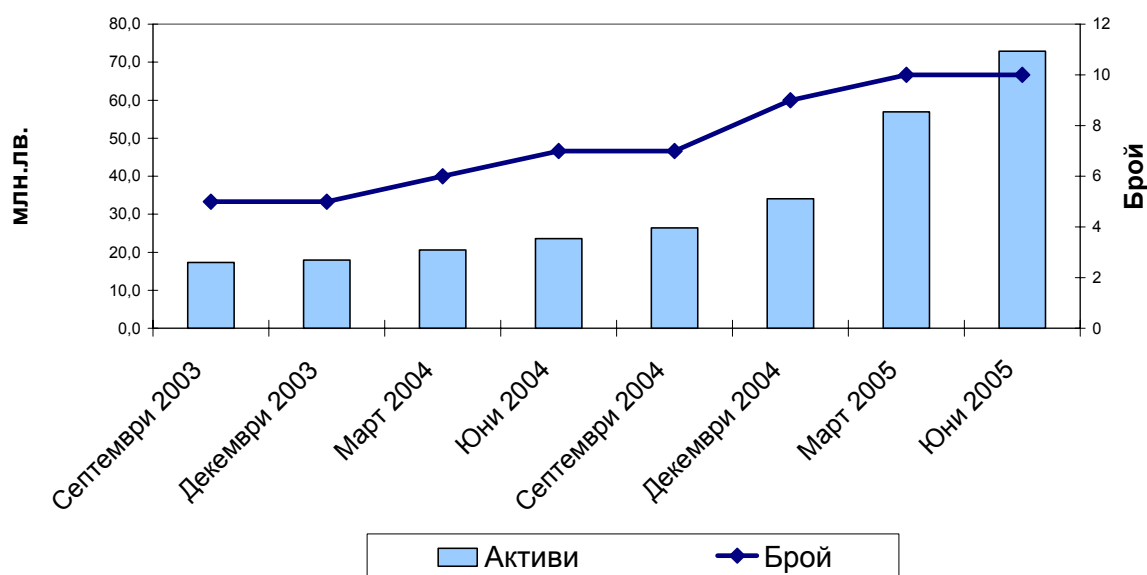
Инвестиционни и управляващи дружества

Към края на юни 2005 г. набиране на парични средства от инвеститорите и влягането им в ценни книжа извършват десет инвестиционни дружества и три чуждестранни договорни фонда. Предимствата, които тези колективни схеми за инвестиране предлагат като сравнително нисък размер на разходите по дейността,

висока ликвидност на акциите им, главно на инвестиционните дружества от отворен тип, ги правят особено привлекателни не само за масовия инвеститор, а и за фирмите и институционалните инвеститори.

Общият размер на **активите**, концентрирани в инвестиционните дружества, нараства значително през последните 2 години. Към края на месец юни 2005 г. стойността им възлиза на 72 884 хил. лв., с което отбелязва 208,96% ръст на годишна база, като само в рамките на първите шест месеца на 2005 г. тя нараства със 113,74%. Нетната стойност на активите достига до 71 611 272 лв.

Нарастване на общия размер на активите и броя на инвестиционните дружества

Нарастването на стойността на активите на инвестиционните дружества през първото шестмесечие на 2005 г. се дължи основно на привлечението от тях нов акционерен капитал, както и на повишаването на цените на ценните книжа, включени в портфейлите им. През разглежданото полугодие броят на новолицензираните дружества оказва в по-малка степен влияние върху увеличението на активите. Насочването на все по-голяма част от ресурса на инвестиционната общност към този вид колективни инвестиционни схеми свидетелства за нарасналото доверие към инвестиционните дружества и услугите, предлагани от тях.

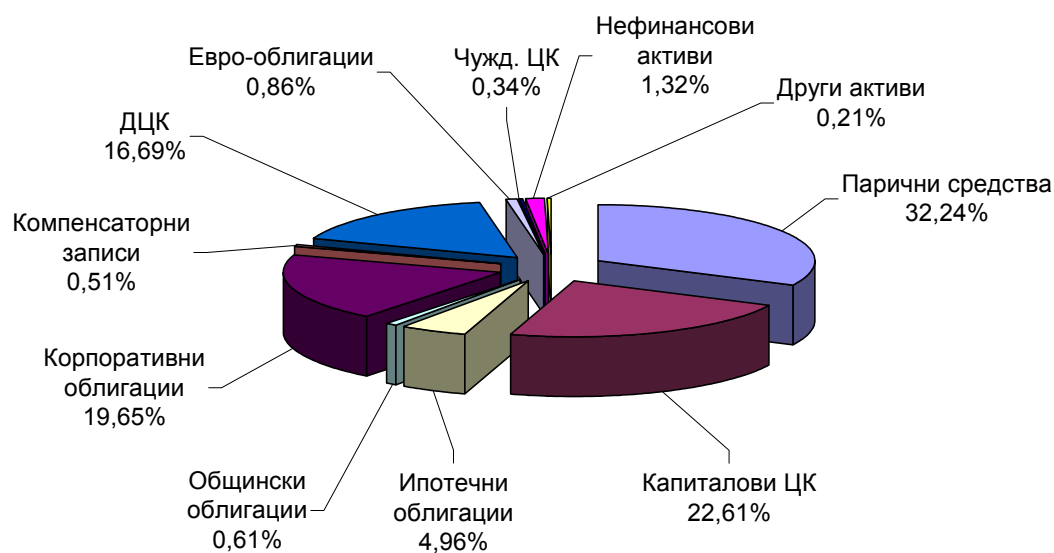
Разпределението на активите на инвестиционните дружества се характеризира с преобладаващ **пазарен дял** на дружествата от отворен тип. Основна причина за това е по-големият им брой, както и непрекъснатото нарастване на активите им в резултат от възможността на тези дружества постоянно да емитират акции. Засиленият инвестиционен интерес към дружествата от отворен тип се дължи и на правото на акционера да предявява за обратно изкупуване акциите си, което ги прави и по-ликвидни. Така към 30 юни 2005 г. в осемте дружества от отворен тип са съсредоточени 92,53% от общата стойност на активите на инвестиционните дружества.

При тези дружества също се наблюдава висока **концентрация**. Две инвестиционни дружества държат над 50% от общия размер на активите на дружествата от отворен тип (55,35%), както и над 50% от общия размер на активите на всички инвестиционни дружества (51,21%).

Двете инвестиционните дружества от затворен тип притежават едва 7,47% от общите активи на инвестиционните дружества, обхващайки 5 446 193 лв. Липсва балансираност на разпределението на дяловете и между двете дружества, тъй като едното обхваща 77,5% от активите на инвестиционните дружества от затворен тип.

Анализът на **структурата на активите** на инвестиционните дружества показва, че дружествата поддържат значително по-висок относителен дял на ликвидните средства, от нормативно изискуемите 10 %. Паричните средства формират преобладаващ дял в инвестиционния портфейл на дружествата, като в рамките на разглежданото шестмесечие той се увеличава от 24,20% на 32,24%. Към края на юни 2005 г. половината от този дял се формира от инвестиции в банкови депозити, а именно 15,99% от общата стойност на активите на инвестиционните дружества.

Структура на активите на инвестиционните дружества към 30.06.2005 г.

Друга особеност в структурата на активите на инвестиционните дружества, е че вземанията обхващат основната част от нефинансовите активи. Към 30 юни 2005 г. те представляват 99,9% от нефинансовите активи, поради което могат да се разглеждат като инструмента, формиращ 1,32% от общата стойност на активите на инвестиционните дружества в края на отчетния период.

Всяко дружество избира структура на активите в зависимост от предпочитанията си към риск и възвръщаемост на целевата група инвеститори, към която се насочва. Дружествата могат да вложат средствата си в по-високорискови активи и съответно да реализират по-висока възвръщаемост, да инвестират в ниско рискови активи за сметка на по-ниска доходност или да изберат балансирана структура.

В резултат на различната инвестиционна структура **възвръщаемостта на активите** на инвестиционните дружества от отворен тип, реализирана през първите шест месеца на 2005 г. се движи в широк диапазон. За отделните дружества показателят заема стойности между 3,78% и 25,05%. Същевременно печалбата на една акция варира от -0,95 лв. до 5,48 лв., а печалбата на един лев – от -0,07лв. до 0,29лв.

За отчетния период двете инвестиционни дружества от затворен тип реализират възвръщаемост от -60,66% и 10,02%, както и печалба на една акция от 0,24 лв. и 0,12 лв.

Първото шестмесечие на 2005 г. инвестиционните дружества приключват с обща печалба от 2 772 729 лв., като само едно от дружествата реализира отрицателен финансов резултат от дейността.

Към 30 юни 2005 г. функционират 11 *управляващи дружества*, като три от тях все още нямат сключен договор за управление. Активите, управлявани от тях, възлизат на 93 928 803 лв., като само в рамките на разглеждания период те нарастват със 185%. Причина за това увеличение е ръстът в общите активи на управляваните от тях инвестиционни дружества.

Стойността на активите на деветте *акционерни дружества със специална инвестиционна цел* в края на юни 2005 г. възлиза на 72 677 558 лв. В рамките на разглеждания период **активите** са нараснали с 230,25%, основна причина за което е и увеличаването на броя на този тип дружества. Двукратно нараства броят на акционерните дружества, специализирани в секюритизация на недвижими имоти. Към 30 юни те са вече осем и в тях са концентрирани 91,84% от активите на всички дружества със специална инвестиционна цел. Все още само едно е дружеството, което извършва секюритизация на вземания и то обхваща останалите 8,16% от активите на дружествата със специална инвестиционна цел.

Ръстът в броя на дружествата извършващи секюритизация на недвижими имоти, води и до **деконцентрация** на пазара. Към края на разглеждания период никое от дружествата, не притежава преобладаващ пазарен дял. Въпреки това високата концентрация, характерна за този пазар, не е преодоляна в пълна степен и към края на юни 2005 г., тъй като две дружества обхващат 63,65% от активите на дружествата, занимаващи се със секюритизация на недвижими имоти.

В края на разглежданото шестмесечие две от дружествата притежават имоти в процес на изграждане. Същевременно половината дружества приключват шестмесечието с печалба, а останалите четири имат отрицателен финансов резултат от дейността си през първите шест месеца на 2005 г. Дружеството, извършващо секюритизация на вземания реализира печалба за разглеждания отчетен период.

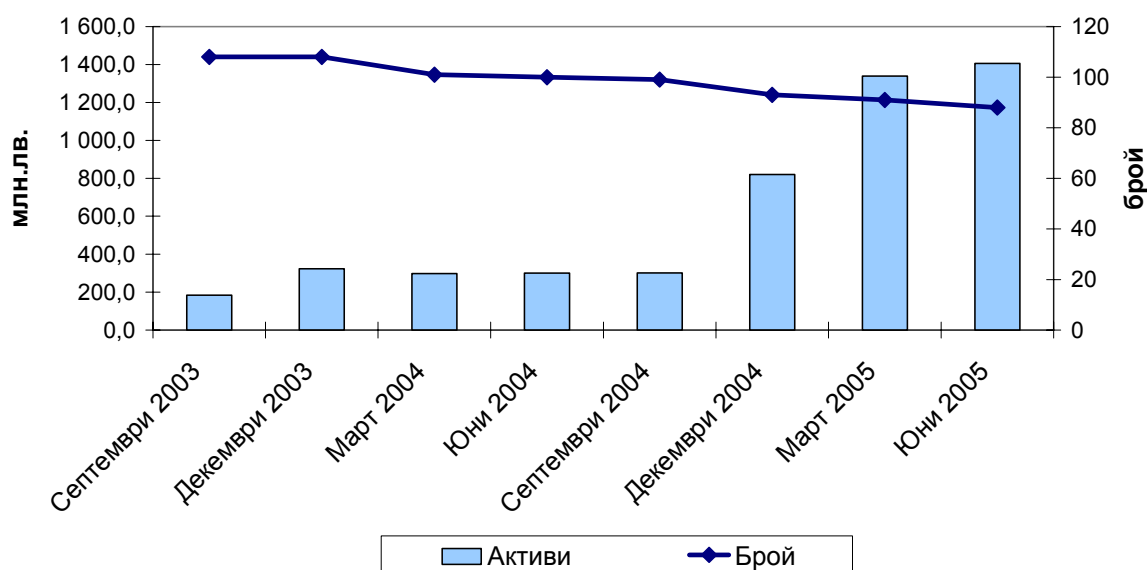
На пазара на услуги, предлагани от акционерните дружества със специална инвестиционна цел, се забелязва **чуждестранен интерес** – две дружества са учредени с чуждестранен капитал – едното е насочило дейността си към секюритизация на недвижими имоти, а другото – към секюритизация на вземания.

Инвестиционни посредници

В публичния регистър на КФН към 30.06.2005 г. са вписани 94 инвестиционни посредника, от които 30 банки. От 64 инвестиционен посредника, получили лиценз от КФН за извършване на дейност, 30 имат издадено разрешение за извършване на сделки и в чужбина.

През последните две години се наблюдава постепенно намаляване на броя на инвестиционните посредници и нарастване на стойността на общите активи, което е по-рязко през последните два периода. Този процес се обуславя от поэтапното увеличаване на минималния изискуем капитал, предвидено в Наредба № 3 за капиталовата адекватност и ликвидността на инвестиционните посредници. Само през първото шестмесечие на 2005 г. от пазара отпадат четири инвестиционни посредника.

Изменение на общия размер на активите и броя на инвестиционните посредници

Пазарът на услуги, предлагани от инвестиционни посредници, все още се характеризира с висока **концентрация**. Един инвестиционен посредник има пазарен дял от 54,59% в реализирания оборот на борсата през първото полугодие на 2005 г. и 63,16% от броя на изтъргуваните акции. Това се дължи на съществената роля, която играе този посредник в процеса по раздържавяване на остатъчния дял от капитала на БТК. Други три посредника осъществяват над 50% от сделките, сключени на фондовата борса през разглеждания период.

6. Застраховане и доброволно здравно осигуряване

Развитие на застрахователния пазар

Към 30.06.2005 г. на застрахователния пазар извършват дейност 32 застрахователи. От тях 21 са общозастрахователни дружества, 9 – животозастрахователни дружества и 2 взаимозастрахователни кооперации, чиято дейност е в областта на животозастраховането. Към същата дата на пазара на доброволно здравно осигуряване дейност извършват 12 здравноосигурителни дружества.

Към 30 юни 2005 г. дейност по застрахователно посредничество извършват 170 застрахователни брокера и 94 962 застрахователни агента.

Мястото на застраховането в икономиката на страната се характеризира от два основни показателя: застрахователно проникване⁸ и застрахователна плътност⁹. При растеж от 40,34% на премиения приход за периода януари - юни 2005 г. спрямо същия период на 2004 г., може да се очаква запазване на тенденцията от последните четири години към увеличение в стойностите на тези два показателя.

Към 30.06.2005 г. brutният премиен приход на застрахователите възлиза на 526 896 912 лв. През разглеждания период се запазва преобладаващият дял (на база на брутен премиен приход) на общото застраховане спрямо животозастраховането, който към края на юни 2005 г. достига 88,19%. Въпреки това относителният дял на животозастраховането в brutния премиен приход се повишава от 11,2% през 2003 г. на 12,1% през 2004 г., а към юни 2005 г. е 11,8%.

Общо застраховане

Реализираният от застрахователните дружества, извършващи дейност по общо застраховане, **премиен приход** за периода януари - юни 2005 г. е в размер на 464 678 хил. лв. Тази стойност реализира 40% ръст на годишна база, което потвърждава тенденцията на стабилно динамично развитие на този пазар. За нея допринасят нарасналите като цяло платежни възможности на кандидатите за застраховане, увеличените застрахователни потребности на по-взискателните клиенти, повишаването на броя на задължителните застраховки и на премиите по най-масово сключваните от тях, което най-вече се дължи на повишените лимити на отговорност по застраховка "Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на моторни превозни средства".

---

⁸ **Застрахователното проникване** е отношението на brutния премиен приход към brutния вътрешен продукт в процент

⁹ **Застрахователната плътност** представлява брутен премиен приход на глава от населението

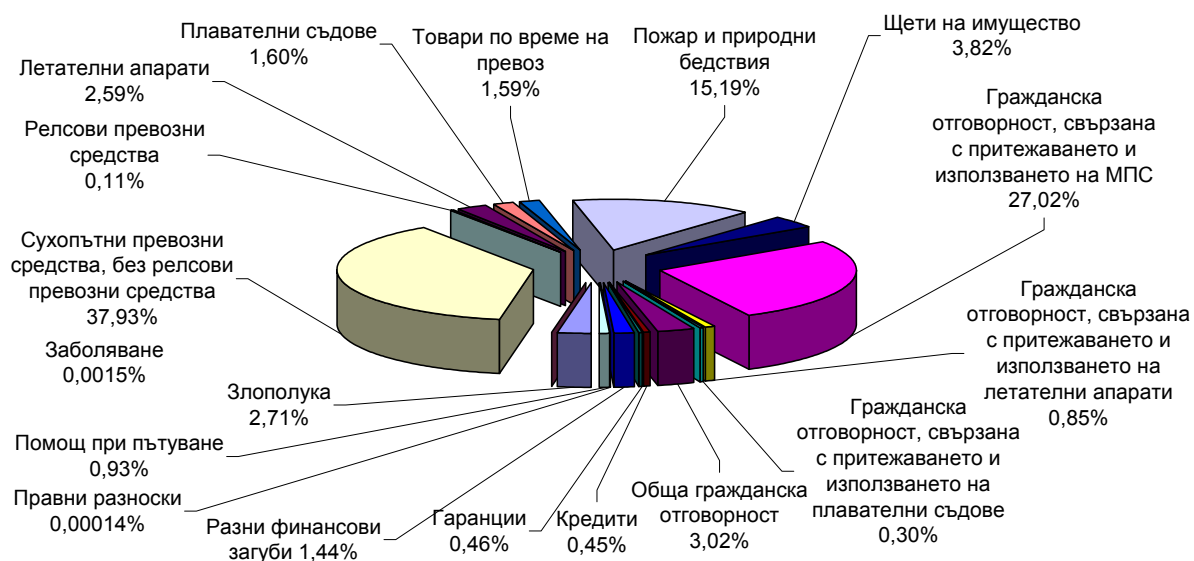
Премиен приход и изплатени обезщетения на общозастрахователните дружества по видове застраховки

ВИДОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	БРУТЕН ПРЕМИЕН ПРИХОД (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в%)	ИЗПЛАТЕНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в%)
	01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.		01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.	
Застраховка „злополука“	6 997 460	12 596 323	80	897 691	979 334	9
Застраховка „заболяване“	10 237	7 153	-30	8 638	1 940	-78
Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	117 068 256	176 265 408	51	58 321 128	85 189 094	46
Застраховка на релсови превозни средства	87 090	503 761	478	0	0	-
Застраховка на летателни апарати	3 069 696	12 035 356	292	183 539	78 990	-57
Застраховка на плавателни съдове	2 593 028	7 452 929	187	2 263 284	3 617 808	60
Застраховка на товари по време на превоз	6 765 835	7 404 720	9	716 641	2 264 332	216
Застраховка „пожар“ и „природни бедствия“	60 249 682	70 595 665	17	5 658 273	9 362 725	65
Застраховка на „щети на имущество“	21 938 441	17 731 814	-19	1 901 450	2 238 235	18
Застраховка гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС	88 646 856	125 548 078	42	29 515 692	35 872 760	22
в т.ч. по „зелена карта“	20 507 423	21 847 164	7	11 128 009	13 807 512	24
Застраховка гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	2 518 060	3 938 004	56	0	0	-
Застраховка гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	564 818	1 373 591	143	0	0	-
Застраховка „обща гражданска отговорност“	7 789 723	14 010 590	80	1 087 150	2 734 302	152
Застраховка на кредити	1 165 027	2 097 341	80	207 089	634 823	207
Застраховка на гаранции	2 649 661	2 138 263	-19	102 083	39 294	-62
Застраховка на разни финансови загуби	5 142 894	6 676 069	30	1 312 057	1 102 083	-16
Застраховка на правни разноси	0	666	-	0	0	-
Помощ при пътуване	3 858 586	4 302 268	11	1 000 245	880 510	-12
ОБЩО:	331 115 351	464 678 001	40	103 174 960	144 996 231	41

Забелязва се, че през разглеждания шестмесечен период най-значителен прираст на премиения приход спрямо същия период на предходната година е отчетен при „Застраховка на релсови превозни средства“ (478%), „Застраховка на летателни апарати“ (292%), както и „Застраховка на плавателни съдове“ (187%). В същото време при три застраховки от агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователните дружества се наблюдава отрицателен прираст – застраховка „Заболяване“(-30%), „Щети на имущество“(-19%) и „Застраховка на гаранции“(-19%). Въпреки че е отрицателен, темпът на прираст все пак заема относително ниски стойности.

Премиен приход на общозастрахователните дружества по видове застраховки към 31.06.2005 г.

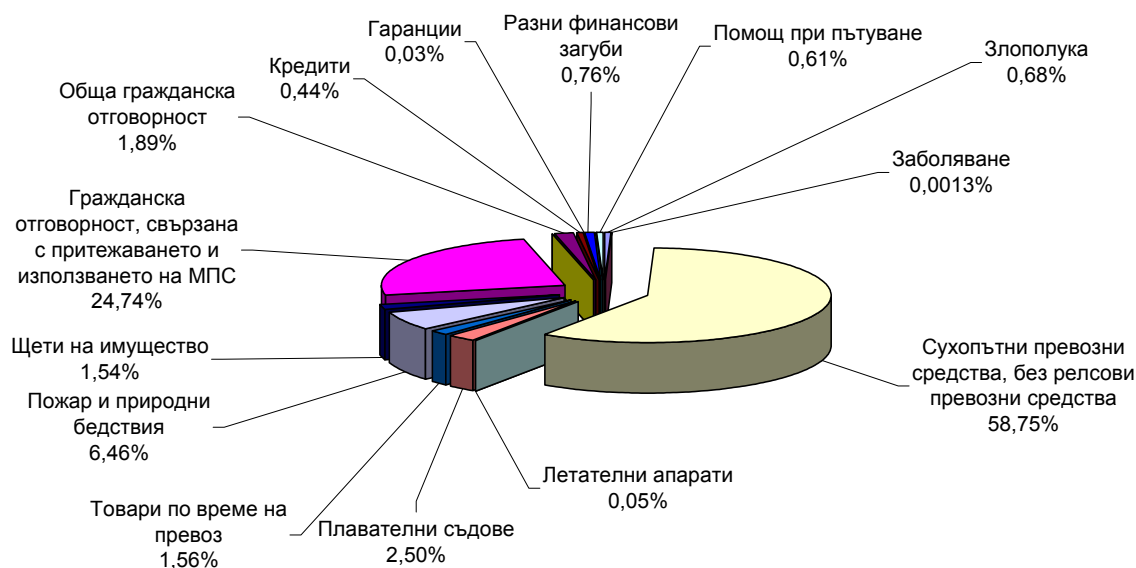

Структурата на портфейла на дружествата, извършващи дейност по общо застраховане, остава относително непроменена през разглеждания период. Най-значителен дял в премиения приход запазват застраховките на МПС – „Сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ и „Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС“. Наблюдава се увеличение в дяловете и при двете застраховки спрямо същия период на предходната година.

Към 30.06.2005 г. **изплатените претенции** от застрахователните дружества, извършващи дейност по общо застраховане, достигат 144 996 хил. лв., с което отбелязват ръст на годишна база от 41%.

По-значителен темп на прираст спрямо същия период на 2004 г. реализират плащанията по „Застраховка на товари по време на превоз“ (216%), „Застраховка на кредити“ (207%) и „Обща гражданска отговорност“ (152%). Щетимостта е намалела при пет вида застраховки – отрицателен е темпът на прираст при застраховка „Заболяване“, „Застраховка на летателни апарати“, „Застраховка на гаранции“, „Застраховка на разни финансови загуби“ и „Помощ при пътуване“.

Структура на плащанията на общозастрахователните дружества по видове застраховки към 30.06.2004 г.

Като цяло **структурата на плащанията** се запазва относително непроменена. Застраховките на МПС и тук са с преобладаващ дял. Спрямо същия период от предходната година, обаче, относителният дял на „Застраховката на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства“ нараства (с 2,22 процентни пункта), докато делът на „Граджанска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС“ бележи спад от 3,87 процентни пункта.

Към края на юни застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане, отчитат обща печалба в размер на 39 097 хил. лв. като печалбата от застрахователната дейност, т.е. техническият резултат, възлиза на 36 175 хил. лв. Отчетените текущи финансови резултати на общозастрахователните дружества варират в широк диапазон – от загуба в размер на 869 хил. лв. до печалба в размер на 10 888 хил. лв. Със загуба приключват 4 от 21 дружества.

Животозастраховане

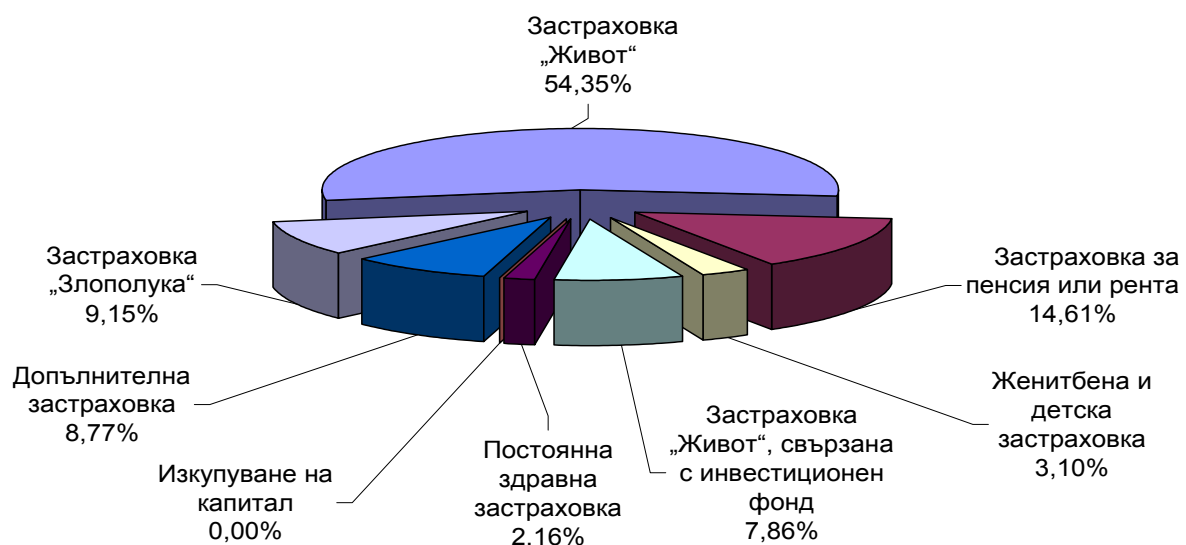
За периода януари – юни 2005 г. застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, реализират **брутен премиен приход** в размер на 62 219 хил. лв. Тази стойност бележи ръст от 50% на годишна база, което е показател за значителното развитие на този сектор.

Премиен приход и изплатени претенции на животозастрахователните дружества по видове застраховки към 30.06.2005 г.

ВИДОВЕ ЗАСТРАХОВКИ	БРУТЕН ПРЕМИЕН ПРИХОД (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в %)	ИЗПЛАТЕНИ ПРЕТЕНЦИИ (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в %)
	01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.		01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.	
Застраховка "Живот" и рента, в т.ч.	27 148 704	42 911 631	58,06	10 972 892	11 101 238	1,17
застраховка "Живот"	24 861 690	33 818 583	36,03	10 039 481	10 087 501	0,48
застраховка за пенсия или рента	2 287 014	9 093 049	297,59	933 411	1 013 737	8,61
Женитбена и детска застраховка	1 847 323	1 928 089	4,37	971 174	833 603	-14,17
Застраховка "Живот", свързана с инвестиционен фонд	2 873 950	4 887 782	70,07	1 317 271	1 379 865	4,75
Постоянна здравна застраховка	1 173 856	1 340 958	14,24	654 679	701 179	7,10
Изкупуване на капитал	0	0	-	0	0	-
Допълнителна застраховка	5 229 463	5 454 805	4,31	2 600 801	2 075 785	-20,19
Застраховка "Злополука"	3 206 618	5 695 646	77,62	1 070 368	696 182	-34,96
ОБЩО:	41 479 913	62 218 911	50,00	17 587 184	16 787 852	-4,54

През разглеждания период най-значителен ръст в brutния премиен приход се наблюдава при застраховка „Злополука“, застраховка „Живот“, свързана с инвестиционен фонд, както и застраховка „Живот“ и рента, като трябва да се подчертае почти трикратния ръст на годишна база, реализиран при застраховката за пенсия или рента.

Премиен приход на животозастрахователните дружества по видове застраховка към 30.06.2005 г.

Структурата на портфейла на застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, остава относително непроменена през отчетния период. Забелязва се, че застраховка „Живот“ и рента запазва своя преобладаващ относителен дял в

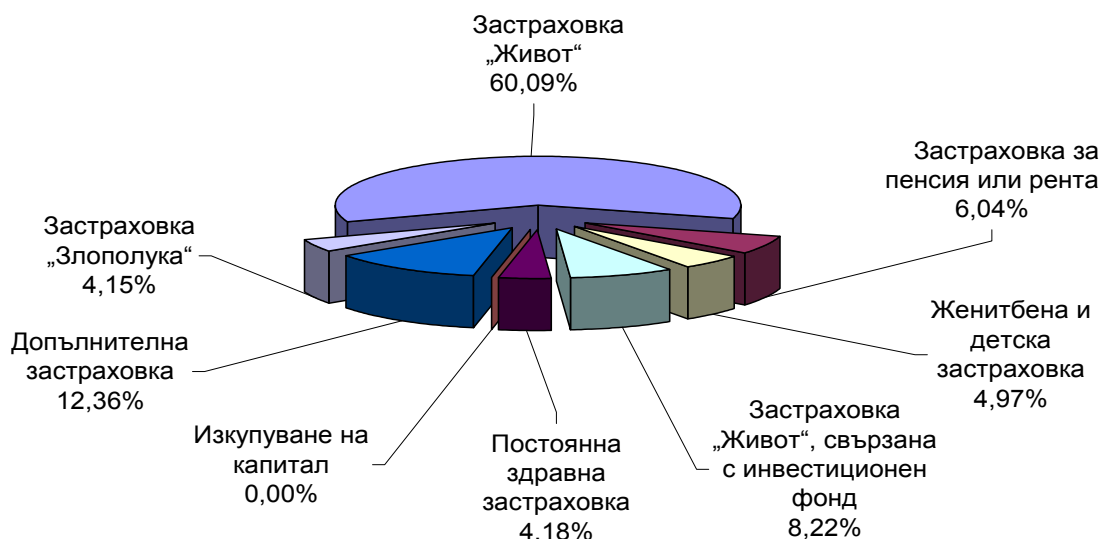
премийния приход – 69%. Променя се обаче съотношението на двете застраховки – ако към 30.06.2004 г. премийния приход от застраховка „Живот“ спрямо този от застраховка за пенсия или рента е около 11:1, то към 30.06.2005 г., съотношението е близо 4:1.

Същевременно относителния дял на застраховка „Живот“ в общия премиен приход на животозастрахователните дружества намалява 6 процентни пункта, а този на застраховка за пенсия или рента се увеличава с 9 процентни пункта.

За периода януари – юни 2005 г. **изплатените претенции** от застрахователи, извършващи дейност по животозастраховане, са в размер на 16 787 хил. лв. Спрямо същия период на предходната година се наблюдава намаление на общата сума на плащанията с 4,54%.

Най-значително е намалението спрямо първото шестмесечие на 2004 г. в плащанията по застраховка „Злополука“ (-35%). Другите застраховки, при които се наблюдава спад в сумата на изплатените претенции са „Допълнителна застраховка“ (-20%) и „Женитбена и детска застраховка“ (-14%). При плащанията по останалите застраховки, се забелязва положителен, но много нисък ръст на годишна база.

Структура на плащанията на животозастрахователните дружества по видове застраховки към 30.06.2005 г.

Структурата на плащанията на застрахователите, извършващи дейност по животозастраховане, остава относително непроменена през разглеждания период. Застраховка „Живот“ запазва преобладаващия си дял в изплатените претенции и през периода януари – юни 2005 г.

Към 30.06.2005 г. животозастрахователните дружества отчетоха обща **печалба** в размер на 7 200 хил. лв., като печалбата от застрахователната дейност, т.е. техническия резултат, е в размер на 4 201 хил. лв. С отрицателен финансов резултат е приключил само 1 от общо 11 животозастрахователи.

Презастраховане

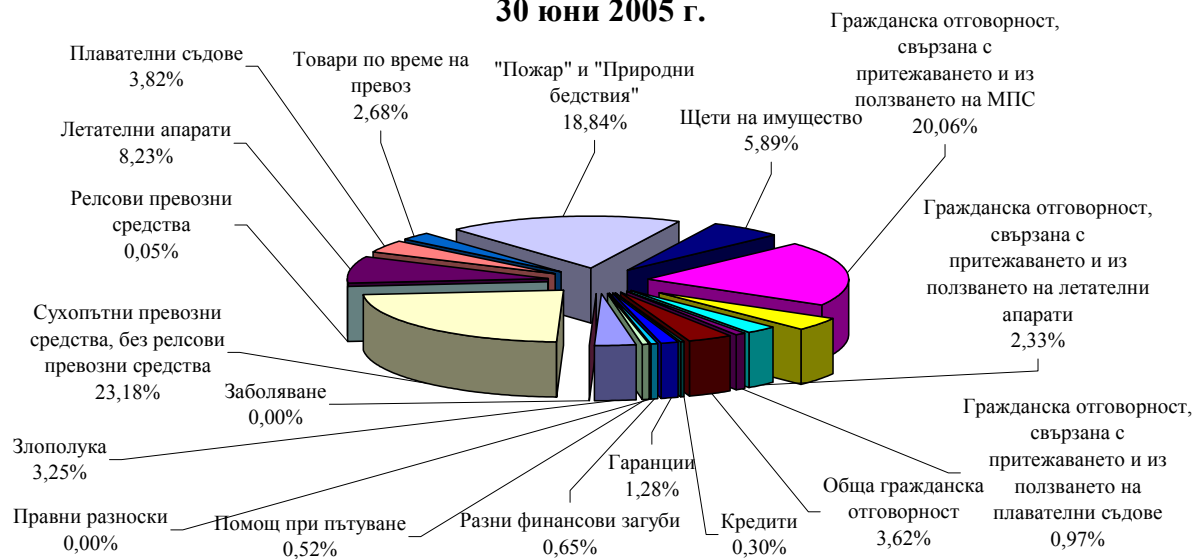
Пасивно презастраховане

През периода януари - юни 2005 г. пасивното презастраховане на рисковете, предмет на **общото застраховане**, записано на българския застрахователен пазар, се

осъществява чрез пропорционални и непропорционални договори. Основни партньори при презастраховането на българските компании са големи международни презастрахователи с висок кредитен рейтинг.

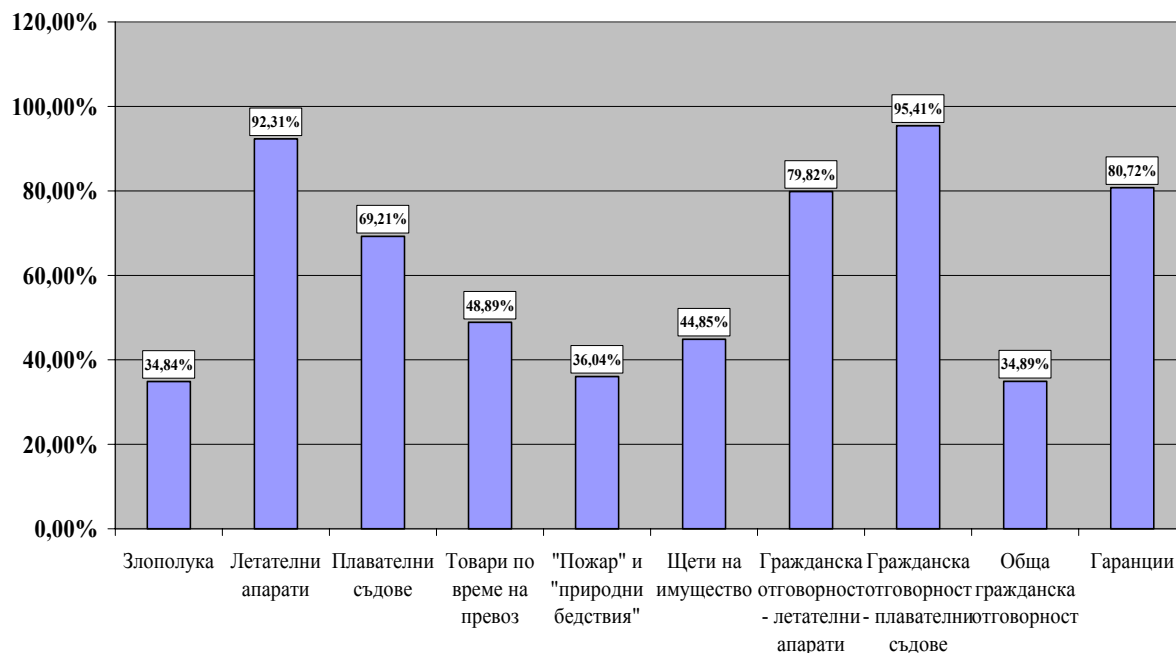
Отстъпените премии по общо застраховане през шестмесечието възлизат на 129 247 хил. лв., което представлява 27,81% от премийният приход на общозастрахователните компании.

Относителен дял на отстъпените премии по видове застраховки в общия размер отстъпени премии на презастрахователи към 30 юни 2005 г.

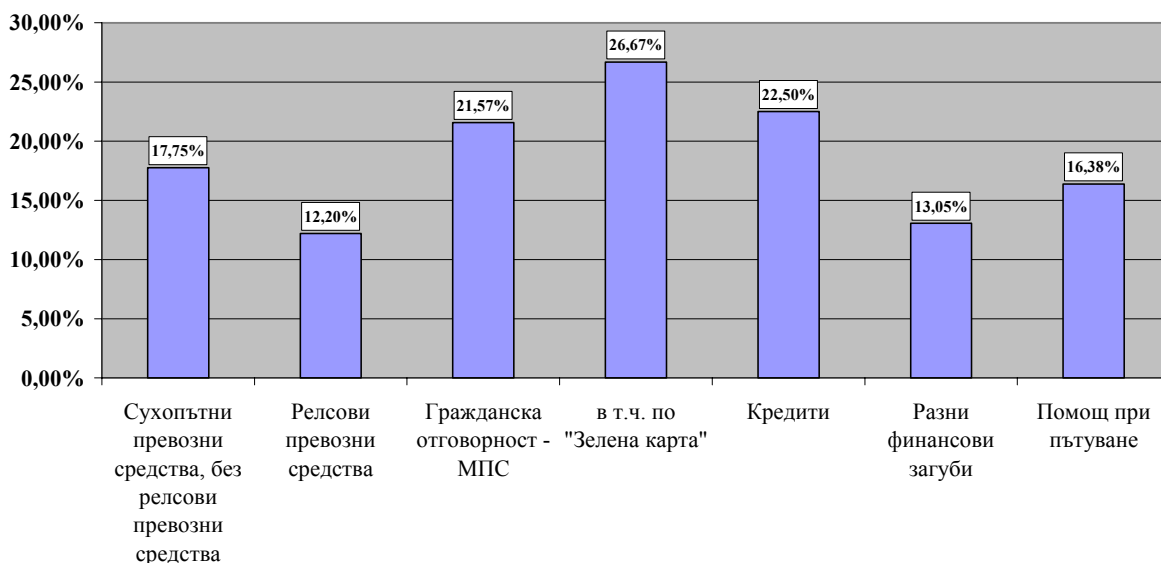
В структурата на отстъпените премии на презастрахователи по видове застраховки с най-висок дял (между 30% и 100% от brutния премиен приход по съответния застрахователен вид) са застраховките "Злополука", "Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове", "Застраховка на летателни апарати", "Застраховка на гаранции", "Застраховка на плавателни съдове", "Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на летателни апарати", "Пожар и природни бедствия", "Застраховка на товари по време на превоз", "Обща гражданска отговорност" и "Щети на имущество" (вж. графиката, разположена по-долу).

Дял на отстъпените премии (над 30%) в премийния приход по видове застраховки към 30 юни 2005 г.

Отстъпените премии на презастрахователи по застраховка "Зелена карта" са 26,67% от премийния приход по тази застраховка, по "Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства" - съответно 17,75%, а по "Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС" – 21,57%.

Дял на отстъпените премии (под 30%) в премийния приход по видове застраховки към 30 юни А 2005 г.

Получените суми от презастрахователи във връзка с извършени застрахователни плащания представляват 30,48% от изплатените през първото шестмесечие на 2005 г. обезщетения по общо застраховане.

През първото шестмесечие на 2005 г. пасивното презастраховане на рискове, свързани с **животозастраховане**, записани на българския застрахователен пазар, се осъществява основно чрез пропорционални договори. Чрез непропорционални договори се осигурява презастрахователно покритие срещу катастрофични рискове. Както при общото застраховане, презастрахователи на българските животозастрахователни дружества са водещи международни презастрахователни компании.

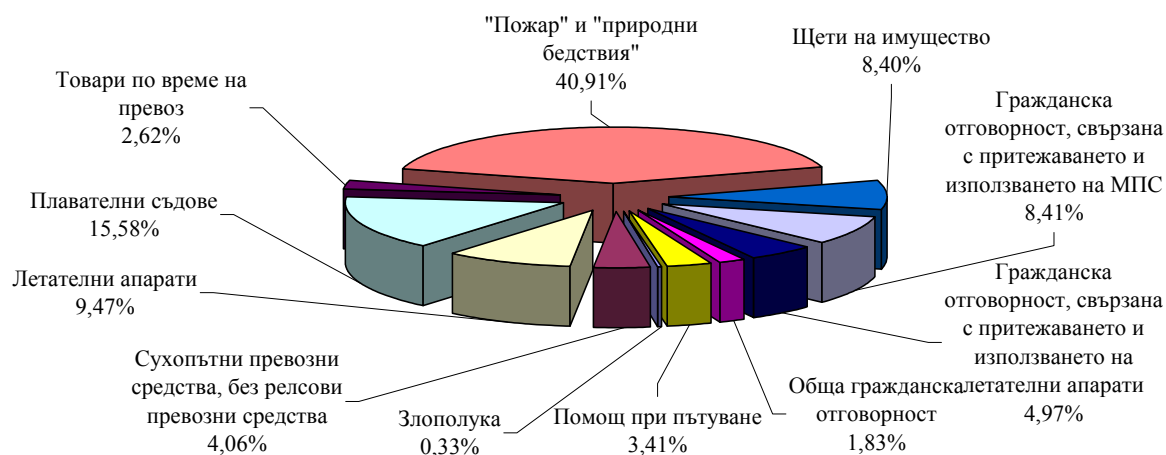
Животозастрахователните компании са отстъпили премии на обща стойност 1 348 хил. лв. или 2,17% от общия брутен премиен приход в сектора. През периода възстановените суми от презастрахователи възлизат на 201 хил. лв., които представляват 1,20% от изплатените обезщетения. Най-голям е дялът на презастрахователите в платените обезщетения по “Допълнителна застраховка” – 4,31%, а най-нисък по застраховка “Живот” – 0,49%.

Активно презастраховане

Към 30.06.2005 г. застрахователните предприятия, които извършват дейност по активно презастраховане, са общо пет – четири в областта на общото застраховане и едно – в животозастраховането. Общият размер на получените премии от цеденти възлиза на 6 357 хил. лв., от които 2 408 хил. лв. - от цеденти – животозастрахователи. Изплатените комисионни на цеденти по общо застраховане са в размер на 738 хил. лв., а на животозастрахователи - 240 хил. лв. Изплатените обезщетения на цеденти по общо застраховане са в размер на 1 197 хил. лв., докато изплатените обезщетения на цеденти – животозастрахователи възлизат на 22 хил. лв.

Основен дял в дейността по активно презастраховане на българския пазар през първо шестмесечие на 2005 г. имат рисковете, свързани със застраховка „Пожар” и „Природни бедствия”. Получените премии от цеденти по тази застраховка представляват 40,91% от общия размер на получените премии по активно презастраховане.

Структура на получените премии от цеденти към 30 юни 2005 г.

Следват “Застраховка на плавателни съдове” - 15,58%, „Застраховка на летателни апарати” - 9,47%, „Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” – 8,41%, “Щети на имущество” - 8,40%.

По отношение на изплатените обезщетения на цеденти най-голям е делът на “Обща гражданска отговорност” – 24,72% от общата сума на изплатените обезщетения по договори, предмет на активно презастраховане. След нея се нареждат “Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” - 23,34%, „Застраховка на плавателни съдове - 20,89%, “Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства” – 19,46%.

В областта на животозастраховането дейността по активно презастраховане се ограничава до приемане на рискове, свързани със застраховка “Злополука”.

Доброволно здравно осигуряване

За периода януари - юни 2005 г. дружествата, извършващи дейност по доброволно здравно осигуряване, реализират **брутен премиен приход** в размер на 8 104 хил. лв., с което генерира 28% ръст на годишна база.

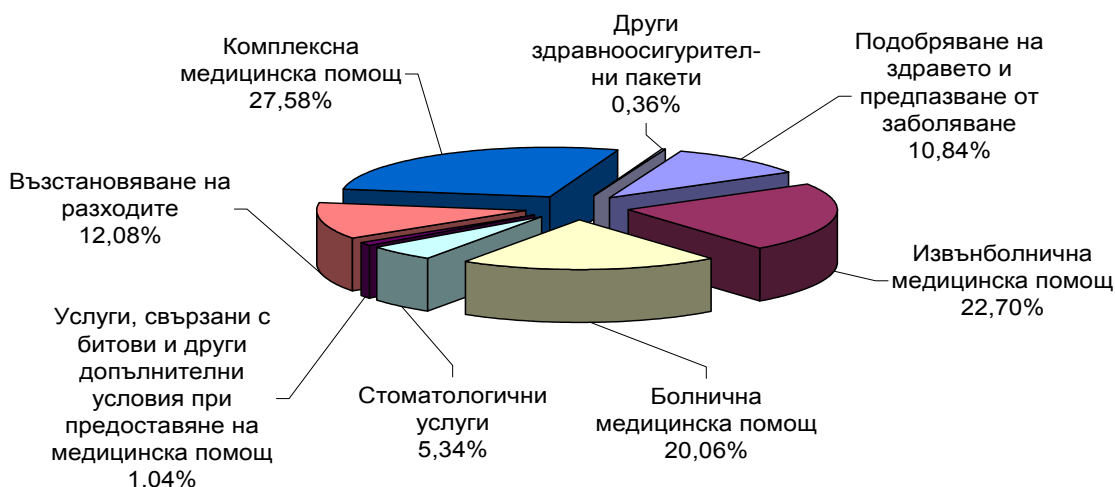
Премиен приход и здравноосигурителни плащания по здравноосигурителни пакети към 30.06.2005 г.

ВИДОВЕ ПАКЕТИ	БРУТЕН ПРЕМИЕН ПРИХОД (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в %)	ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ (в лева)		ТЕМП НА ПРИРАСТ (в %)
	01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.		01.01-30.06. 2004 г.	01.01-30.06. 2005 г.	
Подобряване на здравето и предпазване от заболяване	922 946	878 749	-4,79	261 148	476 492	82,46
Извънболнична медицинска помощ	1 540 389	1 839 728	19,43	928 714	1 128 043	21,46
Болнична медицинска помощ	2 244 815	1 625 917	-27,57	923 948	853 628	-7,61
Стоматологични услуги	0	432 358	-	0	255 687	-
Услуги свързани с битови и други допълнителни условия при предоставяне на медицинска помощ	288 040	84 009	-70,83	4 281	53 717	1154,78
Възстановяване на разходите	1 183 111	978 951	-17,26	426 867	966 784	126,48
Комплексна медицинска помощ	144 630	2 235 259	1445,50%	5 844	437 002	7377,79
Други здравноосигурителни пакети	0	28 907	-	0	19 454	-
ОБЩО	6 323 931	8 103 878	28,15	2 550 803	4 190 808	64,29

Въпреки наблюдаваното увеличение на брутният премиен приход, постъпленията по повечето здравноосигурителни пакети отбелязват отрицателен темп на прираст спрямо същия шестмесечен период на 2004 г. Положителни стойности в ръста на годишна база реализират единствено „Комплексна медицинска помощ“, където нарастването е значително (1445,5%), както и „Извънболнична медицинска помощ“.

Премиен приход на здравноосигурителните дружества по видове здравноосигурителни пакети към 30.06.2005г.

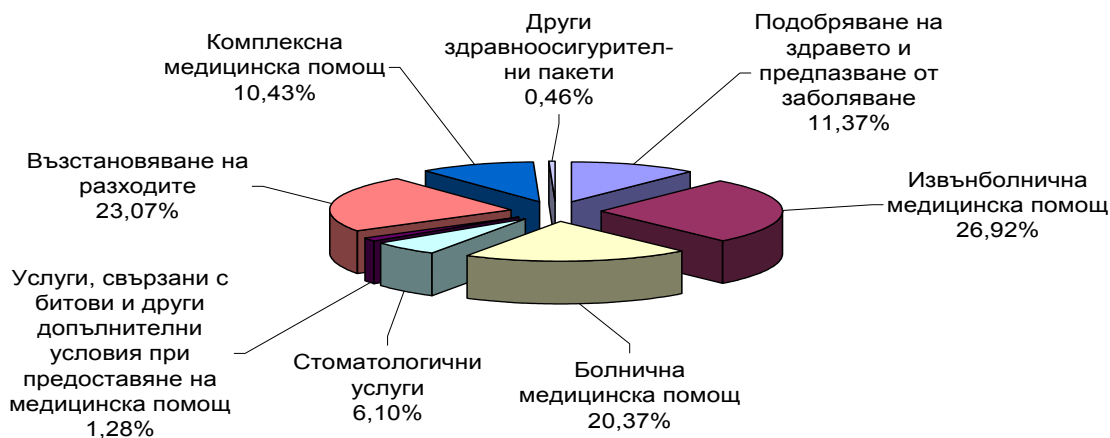

Структурата на портфейла на здравноосигурителните дружества за периода януари - юни 2005 г. се характеризира с добра балансираност. Няма здравноосигурителен пакет, който да има преобладаващ дял в брутния премиен приход. Същевременно двата пакета с най-висок процент от премиения приход имат значително близки стойности на относителните дялове.

Спрямо същия период на 2004 г. се наблюдава значително нарастване в относителния дял в брутния премиен приход на здравноосигурителния пакет „Комплексна медицинска помощ“ – с 25,3 процентни пункта. Увеличение отбелязва и делът на премиения приход по пакета „Стоматологични услуги“, който през първото шестмесечие на миналата година не е включен в портфейлите на здравноосигурителните дружества. Относителните дялове на всички останали здравноосигурителни пакети намаляват спрямо този период.

Изплатените претенции от здравноосигурителните дружества през първите шест месеца на 2005 г. възлизат на 4 191 хил. лв., като техният размер спрямо първото шестмесечие на предходната година бележи ръст от 64%.

Структура на плащанията на здравноосигурителните дружества по здравноосигурителни пакети към 30.06.2005 г.

Структурата на плащанията на здравноосигурителните дружества към края на юни 2005 г. също се характеризира с добра балансираност. Спрямо първите шест месеца на 2004 г. намаляват относителните дялове в изплатените претенции по здравноосигурителните пакети „Извънболнична медицинска помощ“ и „Болнична медицинска помощ“ съответно с 9 и 16 процентни пункта. Тъй като това са пакетите, по които се реализират най-голям процент от плащанията, този спад води до значително по-равномерно разпределение в плащанията по здравноосигурителни пакети.

За периода януари – юни 2005 г. дружествата, извършващи дейност по доброволно здравно осигуряване, отчитат обща **печалба** в размер на 901 хил. лв. Печалбата от здравноосигурителната дейност, т.е. техническият резултат е в размер на 511 хил. лв. С отрицателен финансов резултат са приключили 2 от общо 11 здравноосигурителни дружества.

Гаранционен фонд

Отчет за доходите на Гаранционния фонд към 30 юни 2005 г.

I.	ПРИХОДИ	(в хил.лв)
1	Постъпления от застрахователи	2 032
2	Други технически приходи	138
II.	РАЗХОДИ	
1	Разходи за обезщетения	566
2	Увеличение размера на резервите	- 149
3	Други технически разходи	57
4	Административни разходи	358
	Резултат от дейността на фонда	1 338
	Нетен доход от инвестиции	168
	Други приходи/разходи	- 1 117
III.	ПЕЧАЛБА / ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДА	389
	НАЛИЧНИ СРЕДСТВА КЪМ 31.12.2004 г.	5 523
	Инвестирани средства към 30.06.2005 г.	5 449
	Парични наличности и парични еквиваленти към 31.06.2005 г.	366
	НАЛИЧНИ СРЕДСТВА КЪМ 30.06.2005 г.	5 815

7. Допълнително пенсионно осигуряване

Развитие на пазара на допълнително пенсионно осигуряване

През последните няколко години все по-голяма част от финансовото посредничество се осъществява през системата на допълнителното пенсионно осигуряване. От 2001 г. до сега активите, концентрирани в пенсионните фондове, нарастват средно с над 12% за тримесечие. Към 30.06.2005 г. балансовата им стойност възлиза на 941 148 хил. лв., което е ръст от 48,72% за последния 12 месечен период.

Редица социално-икономически показатели оказват благоприятно влияние върху развитието на допълнителното пенсионно осигуряване. През разглеждания период безработицата се движи на по-ниски нива от тази, отчетена за същия период на 2004 г., като към юни пада до рекордно ниските 11,11% по данни от Агенция по заетостта. През първите шест месеца на 2005 г. се наблюдава и увеличение на общия доход средно на лице спрямо същите месеци за предходната година. Стойността на общия доход, средно на лице за месец юни 2005 г. достига 177,33 лв. при стойност от 161,86 лв. за същия месец през 2004 г.

Към края на юни 2005 г. услуги в сферата на допълнителното пенсионно осигуряване се предлагат от осем лицензирани пенсионноосигурителни дружества, всяко от които управлява два фонда за допълнително задължително пенсионно осигуряване и един за допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

Пазарът на допълнителни пенсионноосигурителни услуги се характеризира с висока **концентрация**. В края на шестмесечието две от пенсионноосигурителните дружества държат над 50% от нетните активи (68,28%) и са привлекли над 50% от лицата осигуряващи се във фонд за допълнително пенсионно осигуряване (64,01%). Сравнявайки техният общ пазарен дял с този към края на същия период на предходната година се наблюдава намаление от 1,52% според нетните активи и 4,49% на база брой осигурени лица.

Определящ фактор за намаляване на концентрацията на пазара е приетата през месец юни 2004 г. Инструкция за реда и начина на служебно разпределение на лицата, неизбрали фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване. Чрез нея се заменя първоначално възприетия начин за пропорционално разпределяне с пазарен подход, основаващ се на три критерия – постигната годишна доходност от пенсионния фонд, размер на начислените от пенсионноосигурителните дружества такси и брой приети индивидуални заявления за участие в универсален или професионален пенсионен фонд за тримесечието, предхождащо служебното разпределение. Очаква се новите критерии да доведат до по-равномерно съотношение в пазарните дялове, повишаване на конкуренцията между пенсионноосигурителните дружества и предоставяне на по-добри условия за осигурените в тях лица.

Възможности за промяна в разпределението на осигурените лица чрез упражняване на законовото им право за смяна на пенсионния фонд създава и влязлата в сила от 1 януари 2004 г. Наредба № 3 за реда и начина на промяна на участие и за прехвърляне на натрупаните средства на осигуреното лице от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество.

Брой лица, променили участието си във фондове за допълнително пенсионно осигуряване, и размер на прехвърлените средства през първото полугодие на 2004 г. и 2005 г.

	УПФ		ППФ		ДФФ		Всичко	
	30.06. 2004 г.	30.06. 2005 г.	30.06. 2004 г.	30.06. 2005 г.	30.06. 2004 г.	30.06. 2005 г.	30.06. 2004 г.	30.06. 2005 г.
Среден брой осигурени лица	1 647 470	2 065 244	164 843	177 030	520 859	537 579	2 333 172	2 779 853
Общ брой лица, променили участието си през полугодieto	34 501	39 767	9 107	4 253	4 438	1 700	48 046	45 720
Относителен дял на лицата, променили участието си (%)	2,09%	1,93%	5,52%	2,40%	0,85%	0,32%	2,06%	1,64%
Среден размер на нетните активи за периода (хил. лв.)	140 670	303 975	155 745	214 503	266 552	344 820	562967	863 298
Общ размер на прехвърлените средства за периода (хил. лв.)	4 571	6 891	14 283	7 428	3 008	1 687	21862	16 006
Относителен дял на прехвърлените средства (%)	3,25%	2,27%	9,17%	3,46%	1,13%	0,49%	3,88%	1,85%
Среден размер на прехвърлени средства на едно лице (лв.)	132,48	173,30	1 568,32	1 746,46	677,80	992,44	455,01	350,09

За периода януари – юни 2005 г. **подадените заявления** за промяна на участие и за прехвърляне на суми от индивидуалните партии във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване са общо 74 128. От тях подадени само през второто тримесечие са 51 642. Възможна причина за по-големия брой постъпили заявления през второто тримесечие са измененията и допълненията на Наредба №3 на КФН, влизащи в сила от 1 юли 2005 г.¹⁰. С тях се въвежда изискване за нотариална заверка на подписа на осигуреното лице върху първия екземпляр на подаденото от него заявление за прехвърляне. Със сключване на договор с ново дружество завършват едва 45 720 или 61,68% от подадените през шестмесечието заявления, при обичайни 70-75% за предходни периоди.

През първото полугодие на 2005 г. пенсионните дружества са се произнесли с отказ за 24,44% от общия брой подадени заявления за смяна на фонд и прехвърляне на суми. Дела на **отказите в общия брой постъпили заявления** за промяна на участие при универсалните пенсионни фондове е 24,80%, а при професионалните – 19,04%.

¹⁰ Промените в „НАРЕДБА № 3 от 24.09.2003 г. за реда и начина за промяна на участие и за прехвърляне на натрупаните средства на осигурено лице от един фонд за допълнително пенсионно осигуряване в друг съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество“ са приети на второ четене от КФН на 08.06.2005 г., а на първо четене – на 20.04.2005 г.

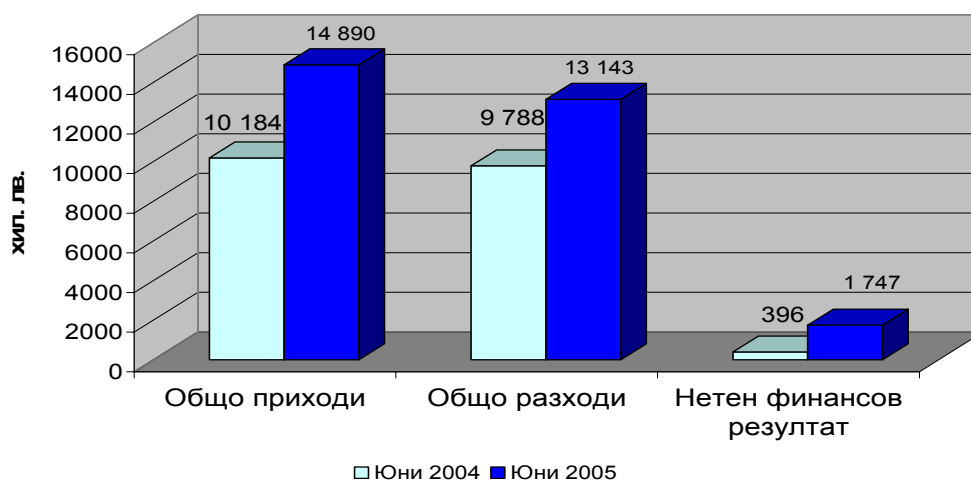
Делът на получените откази е най-голям при доброволните фондове - прехвърляне на суми е отказано на 30,91% от подалите заявления.

През разглеждания период **броят на осигурените лица, променили участието си във фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване или прехвърлили средства** от индивидуалните си партии в доброволните фондове, намалява с 4,84% спрямо същия период на 2004 г. Значителен спад се наблюдава в броя на лицата, прехвърлили средства при доброволните пенсионни фондове, а именно 61,69%, като при тях относителния дял на сключени договори и допълнителни споразумения за прехвърляне е най-малък. Броят на лицата, променили участието си в професионалните фондове, се свива с 53,30% спрямо първото шестмесечие на предходната година. Единствено при универсалните пенсионни фондове за последните 12 месеца е отчетено нарастване на броя на лицата, променили участието си.

Пенсионноосигурителни дружества

Към 30.06.2005 г. общият размер на внесен **капитал** на дружествата, извършващи дейност по допълнително пенсионно осигуряване, възлиза на 59,104 млн. лв. През периода януари - юни 2005 г. пенсионноосигурителните дружества поддържат висок размер на **капиталова адекватност**. Средният размер на показателя към края на разглеждания период е 88%, при нормативно определен размер от не по-малко от 50 на сто от минималния капитал, като по дружества варира между 56% и 181%.

Финансови показатели на пенсионноосигурителните дружества към 30 юни 2004 и 2005 г.

Общите приходи на пенсионноосигурителните дружества през първото шестмесечие на 2005 г. нарастват с 46,21% спрямо същия период на предишната година. *Приходите от такси и удържки* запазват преобладаващия си дял в общите приходи на пенсионноосигурителните дружества. В сравнение с юни 2004 г., размерът им нараства с 43,99%, достигайки 11 998 хил. лв. Основен фактор за повишаването им е нарастването на приходите от осигурителните вноски, в следствие на увеличаващия се брой осигурени в допълнителните пенсионни фондове лица. За нарастването на приходите от дейността допринася и увеличението на постъпленията от инвестиционна такса, в резултат на високата доходност, реализирана при управлението на активите на пенсионните фондове.

По-значително е увеличението на *приходите от управление на собствените средства*. Стойността им към 30.06.2005 г. възлиза на 2 892 хил. лв., с което отбелязва 56,16% ръст за последния 12 месечен период.

Стойностите на показателя приходи от такси и удържки на едно осигурено лице се увеличават в абсолютна стойност при всички дружества. Причина за това е по-бързия темп на нарастване на приходите от дейността в сравнение с темпа на увеличаване на броя на лицата, осигуряващи се във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване.

Общите разходи на пенсионноосигурителните дружества нарастват с по-бавни темпове от приходите – с 34,27% спрямо първото шестмесечие на 2004. Въпреки това направените от дружествата разходи за осъществяване на дейност по допълнително пенсионно осигуряване все още не могат да бъдат покрити от приходите от такси и удържки. За това свидетелства и средната стойност на показателя приходи от такси и удържки на 100 лв. разходи за дейността, която към края на юни 2005 г. възлиза на 91,29 лв. Наблюдава се обаче повишение на стойността на показателя, в сравнение с тази за същия период на предходната година - 85,13 лв.

Средната стойност на показателя за **ефективност на дейността**¹¹ на ПОД е 116,20%, като се наблюдава известен спад през второто тримесечие спрямо 31.03.2005 г. Това се дължи на свиване спрямо първото тримесечие на приходите на дружествата. Ефективността на дейността на отделните дружества е в границите между 84,70% и 236,64%.

Общият нетен финансов резултат на осемте лицензирани пенсионноосигурителни дружества за първото полугодие на 2005 г. нараства над четири пъти, спрямо юни 2004 г., достигайки стойност от 1 747 хил. лв. С положителен нетен финансов резултат приключват шестмесечието пет от пенсионноосигурителните дружества, в сравнение със същия период на предходната година, когато само три от дружествата приключват на печалба.

Факторите, допринесли за подобряването на финансовия резултат, са увеличените приходи от такси и удържки, от управление на собствени средства на дружествата, както и доброто администриране на разходите, свързани с управлението на пенсионните фондове.

През периода три дружества имат отрицателна **рентабилност на собствения капитал**¹², като най-ниската стойност на показателя е -19,18%. Средната стойност на показателя за шестмесечието намалява до 1,96% при 3,38% към края на март. Това се дължи на свиване на общия финансов резултат, формиран от дейността на пенсионноосигурителните дружества през второто тримесечие на годината.

Към 30.06.2005 г. активите на ПОД покриват приблизително 19% от активите на управляваните ФДПО. Наблюдава се известно намаление в степента на покритие, което се дължи на това, че при отделните дружества балансовата стойност на активите на самото пенсионноосигурително дружество намалява или ръстът на активите на ФДПО изпреварва ръста на изменение на активите на ПОД.

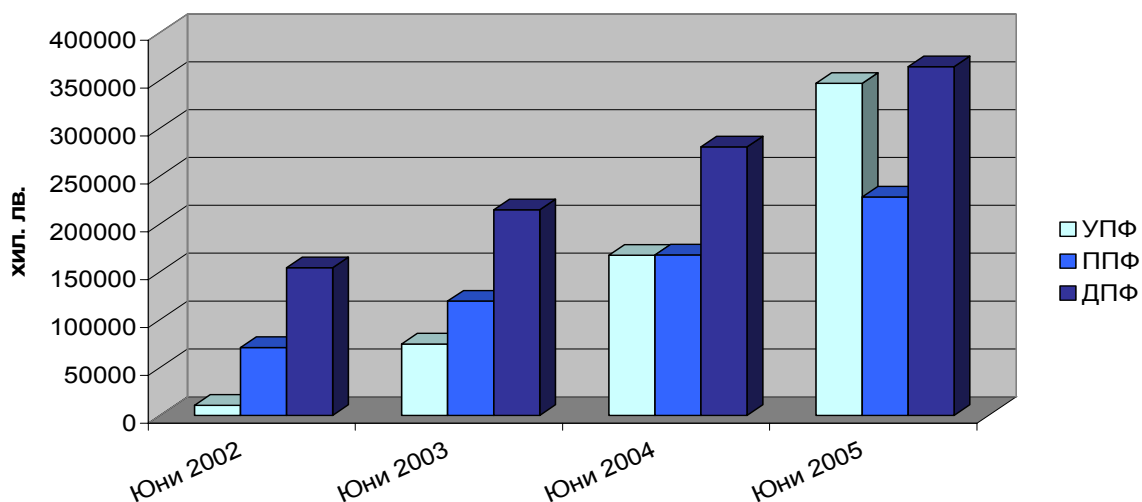
¹¹ Показателят представлява отношение на общите приходи от дейността към общите разходи за дейността на ПОД

¹² Показателят се изчислява като отношение на финансовият резултат на дружествата към собственият им капитал.

Фондове за допълнително пенсионно осигуряване

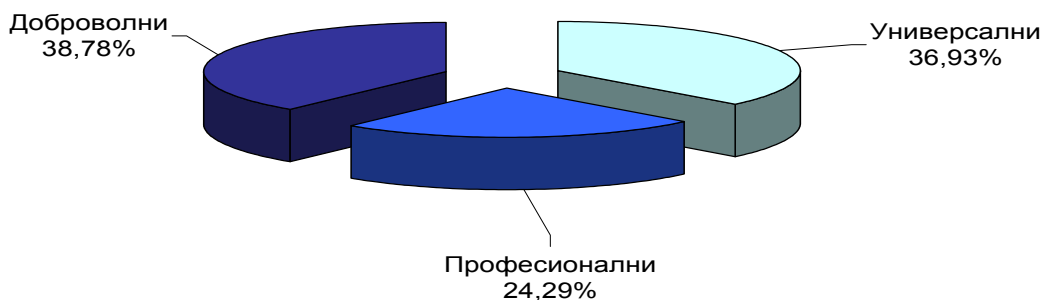
Към 30 юни 2005 г. пенсионноосигурителните дружества управляват нетни активи в размер на 939 182 хил. лв. **Нетната стойност на активите** на пенсионните фондове бележи значителен ръст спрямо 30.06.2004 г., възлизащ на 52,62 %.

Динамика на разпределението на нетните активи по фондове

Нетните активи, акумулирани в универсалните пенсионни фондове, към 30.06.2005 г. са в размер на 346 825 хил. лв., като стойността им нараства със 107,33% спрямо края на същия период на предходната година. Като основни причини за високия темп на нарастване могат да се посочат увеличаването на броя осигурени лица в този вид фондове, постигнатата висока доходност от управлението на активите и увеличението на постъпленията от осигурителни вноски.

Разпределение на нетните активи между фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към 30 юни 2005 г.

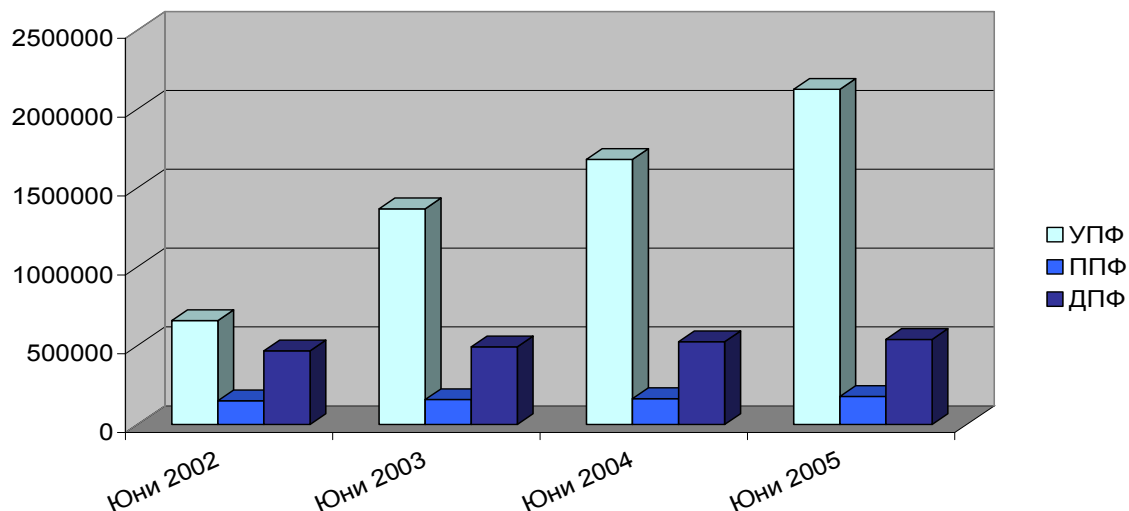

Въпреки изпреварващият ръст на нетната стойност на активите, акумулирани в универсалните фондове, все още в доброволните пенсионни фондове са концентрирани най-голяма част от общите нетни активи. Това се дължи на по-дългият период от време, през който функционират тези фондове. Към края на отчетния период нетната

стойност на активите на доброволните фондове възлиза на 364 183 хил. лв., като отбелязва ръст от 29,86% за последните 12 месеца. Нетните активи, акумулирани от професионалните пенсионни фондове, нарастват с 36,08%, в сравнение с размера им година по-рано. Стойността им към края на шестмесечието достига 228 174 хил. лв.

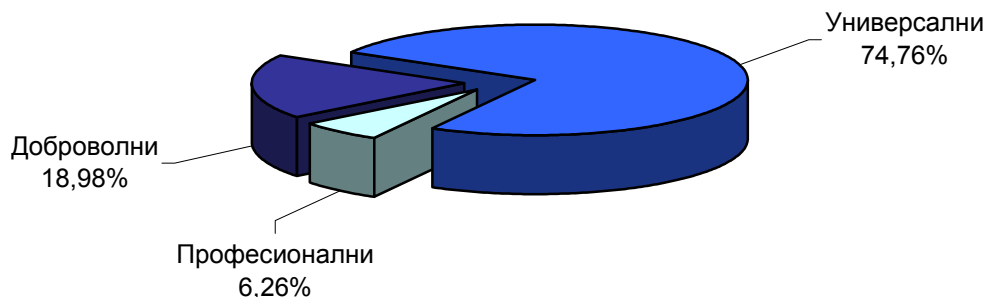
Към края на първото полугодие на 2005 г. **осигурените лица** в управляваните от пенсионноосигурителните дружества фондове за допълнително пенсионно осигуряване са 2 843 338, като броят им нараства с 19,90% спрямо края на юни 2004 г.

Динамика в разпределението на осигурените лица по фондове

Към 30 юни 2005 г. в професионалните фондове се осигуряват 177 884 лица, а в доброволните пенсионни фондове - 539 742 лица. В универсалните пенсионни фондове е концентрирана най-голяма част от осигуряващите се. Причина за това е нарастващият брой лица, родени след 31 декември 1959 г., които са задължени да се осигуряват в този вид фондове. Броят им спрямо края на юни 2004 г се е увеличил с 26,45%, достигайки 2 125 712 души.

Разпределение на осигурените лица между фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към 30.06.2005 г.

Средният размер на натрупаните средства на едно осигурено лице във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване продължи да нараства и през първата половина на 2005 г. Най-съществено е увеличението на стойността на този

показател за универсалните фондове. Към края на периода тя достигна 163,16 лв., като ръстът спрямо края на юни 2004 г. е 63,96%. Поради по-високия размер на вноската в професионалните пенсионни фондове (12 % от brutното възнаграждение за първа категория труд и 7 % за втора категория труд) средният размер на натрупаните средства на едно осигурено лице в тези фондове е значително по-висок. Към 30.06.2005 г. той възлиза на 1282,71 лв., като нарастването за последните 12 месеца е 26,03%. Средният размер на натрупаните средства на едно осигурено лице в доброволните пенсионни фондове към края на отчетния период е 674,74 лв. Тази стойност бележи 26,46% ръст за последните 12 месеца.

През разглеждания период значително се увеличават и **постъпленията от осигурителни вноски**, които към края на шестмесечието достигат обща стойност от 140 258 хил. лв. За първото полугодие на 2004 г. тази сума е била с 32,12% по-малка. Основен принос за нарастването имат универсалните пенсионни фондове, които реализират ръст от 49,14% спрямо същия период на предходната година. Към 30.06.2005 г. общият размер на постъпленията от осигурителни вноски в тези фондове възлиза на 75 858 хил. лв. Постъпленията в професионалните пенсионни фондове обаче намаляват с 2,03% в сравнение с първото шестмесечие на 2004 г., като за периода 01.01 - 30.06.2005 г. те са 22 236 хил. лв.

Постъпилите в доброволните пенсионни фондове осигурителни вноски през шестмесечието възлизат на обща стойност 42 164 хил. лв. Наблюдава се близо 29,33% ръст за последните 12 месеца. В рамките на периода се променя структурата на тези постъпления – докато към края на март преобладаващ дял заемат вноските от работодател, то към 30 юни личните вноски вече формират 53,09% от общият размер на постъпленията. През разглеждания период вноските от работодател обхващат 44,96% от постъпленията от осигурителни вноски, а тези от друг осигурител - 1,95%.

През първото полугодие на 2005 г. всички фондове за допълнително пенсионно осигуряване реализират **доходност** на годишна база за последния 24-месечен период, по-висока от основния лихвен процент и инфлационните равнища за същия период, с което е постигнато реално нарастване на пенсионните спестявания на осигурените лица. Всички фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване отчитат за периода, доходност на годишна база, надвишаваща определеното равнище на минимална доходност от 6,31% за универсалните и 6,34% за професионалните пенсионни фондове.

Достигнатата от универсалните пенсионни фондове среднопретеглена доходност на годишна база за периода 01.07.2003 - 30.06.2005 г. е 10,52%, като между осемте универсални фонда тя варира от 8,78% до 11,73%. Среднопретеглената доходност на професионалните фондове за последния 24-месечен период е 10,57% на годишна база, а тази на доброволните фондове - 10,38%. Най-ниската доходност постигната от допълнителен пенсионен фонд е 8,73%, а най-високата – 13,16%.

Общата стойност на **инвестициите** на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към 30.06.2005 г. е 927 321 хил. лв. Размерът им е с 50,82% по-голям, отколкото в края на юни 2004 г., което се дължи на значителното нарастване на акумулираните от пенсионните фондове активи. През периода инвестираните средства на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване формират 98,53% от общата стойност на балансовите активи.

**Структура на инвестициите на фондовете
за допълнително пенсионно осигуряване към 30.06.2005 г.**

Инвестиционни инструменти	УПФ		ППФ		ДФФ	
	Стойност (хил. лв.)	Дял (%)	Стойност (хил. лв.)	Дял (%)	Стойност (хил. лв.)	Дял (%)
Ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата	186 201	54,45	129 778	57,52	177 299	49,29
Ценни книжа, приети за търговия на регулираните пазари на ценни книжа	43 012	12,58	27 140	12,03	41 361	11,50
<i>Акции</i>	17 003	4,97	10 496	4,65	14 138	3,93
<i>Корпоративни облигации</i>	26 009	7,61	16 645	7,38	27 222	7,57
Общински облигации	3 453	1,01	2 349	1,04	1 846	0,51
Банкови депозити	71 612	20,94	42 450	18,81	80 907	22,49
Ипотечни облигации	33 186	9,70	19 542	8,66	42 720	11,88
Инвестиционни имоти	2 112	0,62	3 482	1,54	12 989	3,61
Деривати на ценни книжа	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Инвестиции в чужбина	2 418	0,71	893	0,40	2 571	0,72
Инвестиции общо	341 995	100,00	225 635	100,00	359 692	100,00

Най-голям дял (38,79%) в общите инвестиции на средствата на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване имат доброволните фондове. Инвестираните средства на универсалните пенсионни фондове представляват 36,88% от общата стойност на инвестициите на трите вида фонда, а тези на професионалните фондове – 24,33%.

Средствата на пенсионните фондове се инвестират почти изцяло в страната, като делът на *инвестициите в чужбина* е под 1%. Основна причина за това са ниските лихвени равнища на международните финансови пазари и високата доходност, която реализират пенсионните фондове на местния пазар.

В структурата на агрегирания инвестиционен портфейл на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към края на първото шестмесечие на 2005 г. продължават да преобладават *ценните книжа, издадени или гарантирани от държавата*. Техният относителен дял намалява с 12,54 процентни пункта, спрямо делът им година по-рано. Най-голям продължава да е делът на държавните ценни книжа (ДЦК) в структурата на портфейла на професионалните фондове, като за последните 12 месеца се свива с 11,07 процентни пункта. При универсалните пенсионни фондове инвестициите в ДЦК намаляват до 54,45% при 73,30 % в края на юни 2003 г. и 65,33% в края на юни 2004 г. Делът на ДЦК е най-малък в инвестиционния портфейл на доброволните фондове. Въпреки че се наблюдава намаление от 11,07 процентни пункта спрямо същия период на предходната година, делът на инвестираните в ДЦК средства все още значително надвишава определения по Кодекса за социално осигуряване минимум от 30%.

Предвижда се най-късно до присъединяването на България към ЕС да бъдат премахнати законово установените минимални прагове за инвестиции в ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата. При наличие на достатъчно привлекателни

алтернативни финансови инструменти по-голяма част от инвестиционния портфейл на пенсионните фондове би могла да бъде насочена към инвестиции на фондовата борсата.

Банковите депозити запазват второто място в структурата на общия инвестиционен портфейл на допълнителните пенсионни фондове, като относителният им дял, спрямо края на юни 2004 г. нараства с 5,41 процентни пункта. Най-голямо е увеличението на дялът им в портфейла на универсалните фондове – 7,53 процентни пункта ръст за последните 12 месеца. Инвестирането на средствата в банкови депозити се стимулира от високите лихвени равнища в страната спрямо тези в ЕС, което предполага и по-висока доходност на депозираните средства. Същевременно стабилната банкова система в страната определя ниската стойност на риска, характерен за инвестициите в този вид инструменти.

Интересът към инвестиции в **ипотечни облигации** се запазва и през първото полугодие на 2005 г. Този финансов инструмент бе въведен сравнително скоро като инвестиционна алтернатива и за универсалните, и професионални пенсионни фондове¹³. Към края на разглеждания период дялът им в агрегирания портфейл на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване е 10,29% при 9,89% към края на същия период на предходната година. Най-силно застъпени са ипотечните облигации в инвестиционния портфейл на доброволните пенсионни фондове.

Факторите, определящи високия интерес към ипотечните дългови книжа, са по-високата доходност, която предлагат в сравнение с тази от държавните ценни книжа и банковите депозити и същевременно сравнително ниският риск. За относително големият им дял в портфейла на пенсионните фондове допринася и развитието на ипотечното кредитиране през 2004 г и първата половина на 2005 г.

Към края на разглеждания период се отчита засилващ се интерес към инвестиции на средствата на допълнителните пенсионни фондове в **акции и корпоративни облигации**. В сравнение с края на юни 2004 г., общият им дял в агрегирания портфейл на пенсионните фондове се увеличава с 5,57 процентни пункта. Въпреки това инвестициите в ценни книжа, приети за търговия на регулиран пазар, остават под законовите ограничения¹⁴. Дялът на тези инвестиции спада леко спрямо края на първото тримесечие, което се обяснява със започналия в края на февруари цялостен спад на цените на корпоративните ценни книжа, търгувани на БФБ-София.

Дялът на акциите в инвестиционните портфейли на някои от допълнителните пенсионни фондове се доближава до законовото ограничение за максимално допустим размер. Този дял се променя не само при закупуване на нови акции, но и при увеличение на пазарните цени на вече притежаваните. Това води до превишаване на лимита за инвестиции в акции и бе причина две от пенсионноосигурителните дружества да бъдат задължени да приведат активите на управлявани от тях пенсионни фондове в съответствие с инвестиционните изисквания на разпоредбите на КСО.

Средствата, инвестирани в **общински облигации и инвестиционни имоти**, запазват относителния си дял до голяма степен непроменен през отчетния период, въпреки абсолютния ръст.

Към края на разглеждания период активи на нито един от допълнителните пенсионни фондове не са инвестирани в **деривативни инструменти** (пут опции на индекси и облигации), търгувани на регулирани пазари на ценни книжа с цел

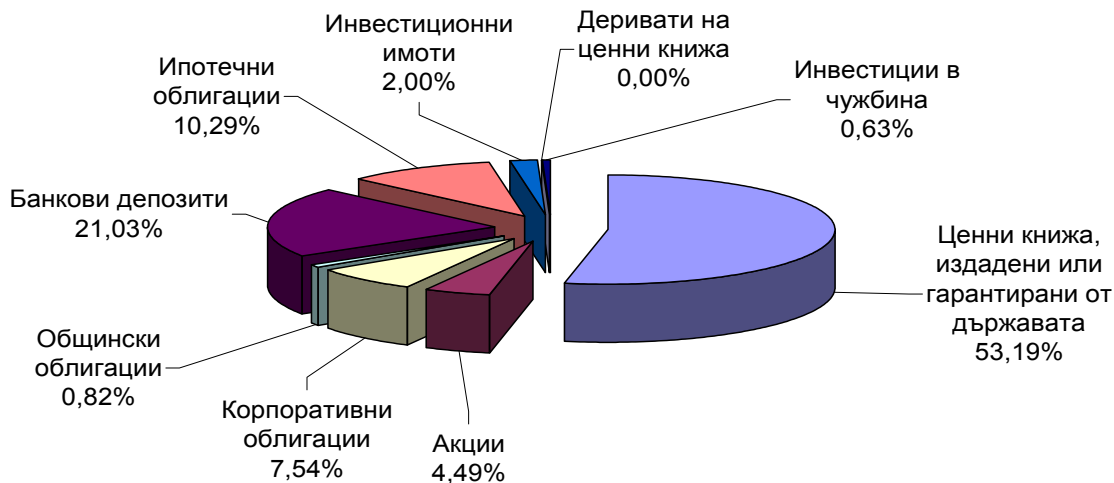
---

¹³ С влизането в сила на Кодекса за социално осигуряване през август 2003 г.

¹⁴ Не повече от 10% от активите на фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване могат да бъдат инвестирани в акции, както и не повече от 20% - в корпоративни облигации, емитирани от български емитенти и търгувани на регулирани пазари.

намаляване на инвестиционните рискове. Определящи за това са отсъствието на тази инвестиционна алтернатива на местен регулиран пазар на ценни книжа и слабия интерес от страна на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към инвестиране в деривати на ценни книжа, търгувани на чуждестранни регулирани пазари на ценни книжа.

Структура на агрегирания инвестиционен портфейл на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване към 30 юни 2005 г.

Очакваното либерализиране на нормативните изисквания към инвестиционния режим на пенсионните фондове ще доведе до по-балансирано и гъвкаво управление на портфейлите им. Разширяването на ограниченията за сега съществуващите инвестиционни възможности и включването на нови такива ще позволи на пенсионноосигурителните дружества да формират портфейли с различен инвестиционен риск, които да бъдат избирани от осигурените в зависимост от техните предпочитания за доходност и от времето, което им остава до пенсиониране.